

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

Nr. 30 (83)

TORONTO, Ontario, 1951 m. Liepos (July) mėn. 26 d.

Kaina 10¢

1704

The Lights of Homeland
Lithuanian Weekly
Published by the Lithuanian
R.C. Cultural Society
of Canada
Authorized as Second Class
Mail Post Office Department
Ottawa
SAVAITRAŠTIS
Leidžia Kanados Lietuvių
Katalikų Kultūros Draugija
941 Dundas St. W., Toronto

Desperacija ir viltis

Jau vienuolika metų. Prieš vienuoliką metų liepos 21 d. "liaudies seimas" lietuvių tautos vardu "paprašė" priimti ir "laimingųjų Sovietų Sąjungos tautų šeimai", rugpjūčio 3 d. Maskvoje toji tragikomedija buvo atbaigta — Sov. Sąjungos Aukščiausioji Taryba "prašė" patenkinti, o dar po kelių dienų Paleckio vadovaujama "liaudies seimo" delegacija parvežė Lietuvai "Stalino saulę". Vienuolika metų praėjo, lietuvių tauta per tą laiką daug pergėveno, bet nepriklausomybės vis dar neatgavo.

Su skaudama širdžia prisimename anas klajojimų, melo ir prievartavimo dienas, priekaištą daug kam iš savųjų, liūdimą, kad mūsų tarpe pasirodė tiek daug silpnų nendrių, pasidavėlių ir išdavikų, kad net vadovaujantieji politikai dažnai miržų sekiojo ir skėsdami šiaudelių graibstėsi.

Bet mūsų dabarties tragedija glūdi ne vien mūsų pačių silpnume, silpnavališkume, išdavystėje ar liaudies seimo nuolankume. Jėgai visada ir visur nusilenkiama. Ir nepriklausomą gyvenimą praradome ne dėl to, kad buvo "liaudies seimas" bei jo nusilenkimas Maskvos diktatui. Tai yra mūsų tautos istorijoje didelė dėmė, bet ji įvyko tik dėlto, kad praradome nepriklausomybę. Ne ji nepriklausomybę pradžiai, bet ji buvo nepriklausomybės pradžiai. Nepriklausomybės pradžia mums atėmė bolševikiškai rusišką imperializmo bangą, gavusi progos visus sriautu siurbti į vakarus, iš kur dar taip neseniai buvo nublokšta atgal, bet visa laiką brenimo, virė ir kunkuliavo.

Mūsų didysis filosofas St. Šalkauskis dar jaunatvės galvoje muose teisingai apibūdino lietuvių tautos gyvenimą, kaip vaisių dviejų pasaulių susikirtimą veiksmų, nes mūsų tauta nuo amžių gyveno šioje sankryžoje, slenktyje. Šitas faktas visus amžius saistė ir politinį — valstybinį lietuvių tautos gyvenimą. Nuo to, kaip reikėsi abiejų pasaulių santykiams, priklausė Lietuvos valstybės gyvenimas visais amžiais. Lietuva išaugo ir klestėjo, kai anie abu — Vakarų ir Rytų — pasauliai buvo susilpnėję, ji gyveno, kai tie du pasauliai tarpusavyje nesutarė, nors ir buvo išaugę į galybės, bet klupo Lietuva visada, kai tie du pasauliai paduodavo vienas antram ranką.

Senoji Lietuvos valstybė iškilo ir išaugo į milžinišką pajėgą 14-15 amž. kai Rytų slavų — kaip kasdieniškai sakoma, rusų — pasaulis buvo parbloktas totorių invazijos, buvo suskilęs į daugybę nepajėgių valstybių, o Vakarų pasaulis Lietuvai taip pat nebuvo per pavojingas: Lenkija vos tesikėlė iš tokio paties susiskaldymo ir vėl paliego dėl vidaus maišaties, o germaniškasis pasaulis tik kolonialinėm pastangom telietė Lietuvai, negrūdėdamas ant jos visu savo svorį, dėmesį daugiau nukreipė į pietus.

16-17 amž. ab u — Rytų ir Vakarų — pasauliai jau atgėrė savo akis į vienas antrą. Rytuose iškilo stipri, militariškai pajėgi Maskvos carų valstybė, kuri savo tikslu pasistatė ir dabar tebeuoseleja mintį — kuo arčiau prie Baltijos, kuo toliau į Vakarus! Pustrečio amžiaus Lietuva šitą spaudimą atlaikė — kad ir ne be nuostolių, — nes jos užnugaris buvo saugus. Germaniškasis pasaulis agresyvumo tada neparodė. Bet, kaip tik Berlyno senasis Fricas padavė ranką Petersburgo prezidentui "išrinkti" gen. Fr. Craveiro Lopes, 57 m., būvęs vieninteliu, valdžios pastatytu, kandidatu.

120 metų Lietuva vilko rusišką jungą, kol Rytus ir Vakarus atstovaujantis pajėgos išsiskyrė, susikibo ir net abi kuriam laikui buvo išjungtos. Lietuva ir kitos kaimyninės valstybės išsivadavo, kai Rusijoje siautėjo revoliucinės audros, o Vokietija vaitojo parbloktą pralaimėto karo ir savomis žaizdomis buvo užsiėmusi. Išsivadavimo ir valstybės kuriamojo darbo jos nei viena nepajėgė sutrukdyti, nors užsiėmimų abi rodė. Prisiminim tik rusų bolševikų invaziją 1919 m. ir bermontiadą!

Negalima teigti, kad Lietuvos nepriklausomybei nebūtų buvę pavojaus ir 1920-1939 m. laikotarpyje, bet jos išlikimo laidas buvo Rytų ir Vakarų nesutarime, jų rungtynėse dėl įtakos. Kol jie nepadavė vienas antram rankos, Lietuva, kaip ir kitos mažosios to regiono valstybės, galėjo gyventi laisvos. Lietuva vėl krito kaip auka Rytų ir Vakarų — Maskvos ir Berlyno — susitarimo. Abi tos galybės 1939 m. sutartimi pasidalino Rytų Europą lygiai taip pat, kaip 1772-1795 m.

Šiandien, kovodami dėl savo tautos teisių gyventi savarankiškai, kai kovodami dėl nepriklausomybės atstatymo, mes ne vien heroizmo bei pasiaukojimo tikime, bet blaiviai vertiname ir geografinį — geopolitinį veiksnį mūsų tautos gyvenime. Apmetę vienu žvilgsniu nūdienę Europos padėtį, neabejotinai konstatuojame, kad Rytų ir Vakarų galybių sutarimo jau nebėra. Tiesa, vieno veiksnio, atlikusio mums pražūtingą susitarimą visai nebėra. Dabarties žaidime Vokietija jau nebėra veiksmingas partneris. Jos vietoje Vakarus atstovauja JAV, atkėlusios savo sienas prie Elbės, už kurios šiaurinė Lietuva pradeda Rytai. Šiandien jau visiškai ryškiai matyti, kaip Rytai su Vakaraus stoji prieš vienas antrą su iškeltais kirviais. Lietuvos ir kitų pavergimas, jau nebeviniojant į vatą, Maskvai prikišamas kaip nusikaltimas. Vakarų pasaulis buriamas į vieną milžinišką pajėgą ir ginkluojamas, kartu keliant tas pačias tautų apsisprendimo teises, pabrėžiant reikalą išvaduoti pavergtuosius, jų tarpe įskaitiant ir Lietuvą.

Mes nesame naivūs, kad savo viltis rįstume su vienu ar kitu pareiškimu, dažnai teturinciu taktinės bei propagandinės reikšmės, žinome, kad pasaulio politikoje nuolat kartojasi potvyniai ir atoslūgiai, tad neišsigastume, jei ir dabartiniai taikingi liūliuojantieji Maskvos šūkiiai atneštų atoslūgį. Išdėdymas taurių idealų ir skambų šūkių, kuriais dabar judinamas pasaulis, mums beabejo būtų skaudus, tačiau mūsų viltys gyvenimiškoje logikoje — Rytų ir Vakarų pasaulio nesutarime. Ne šūkiams, bet interesui metami bilijonai, o intereso nepatenkins jokie gražūs žodžiai. Vienokius ar kitokius žodžius kalbės Maskva, ji nepasikeis, lygiai kaip nenustos buvus kliviniu vakarietiškajame kely. Konfliktas yra neišvengiamas, klausimas tik kada, kurioje vietoje ir koks skeltuvas įskels kibirkštį. Įskels, kai bus išmestas pakankamas skaičius bilijonų. Neatrodė, kad spūrio klė būtų jau įveržta.

Bet vistiek mes žinome, kad Lietuva žuvo Rytų ir Vakarų sutarime ir atgims jų kolizijoje. Čia glūdi mūsų viltys, desperacijai nepaliekančios vietos.

— Lisabona. — Portugalijos prezidentui "išrinkti" gen. Francisco Craveiro Lopes, 57 m., būvęs vieninteliu, valdžios pastatytu, kandidatu.

"Pabaltijo valstybėse sukilimas"

Liepos 18 d. UP spaudos agentūra paskelbė žinią: "Valstybės Departamento pareigūnai šiandien pranešė, kad sovietų okupuotoje Lietuvos sostinėje Vilniuje įvyko rimtas darbininkų maištas. Pareigūnai sako, kad pasak per geležinę uždangą prasmugeliuotų pranešimų, 40 lietuvių buvo užmušta arba sužeista, o taip pat yra sužeistų sovietų policininkų".

Toliau sakoma, kad Valstybės Departamento gavo žinių, kad sovietai turį vargo ir kitose Pabaltijo valstybėse — Estijoje ir Latvijoje. O vilniškis įvykis buvęs šitoks:

Tarp 200 karo pramonės darbininkų ir MVD karių susidūrimas įvykęs, kai darbininkai pasipriešinę įsakymui batų fabrike pailginti darbo valandas, nepaadinant atlyginimo. Kai darbininkai protestavę, 10 darbininkų buvo įduoti fabrike buvusių komunistų. Tai išaukė susidūrimą. Milicija maistaujantis numalšinti. Kovos metu darbininkai padegė fabriko odos sandėlį ir sugadinę mašinas.

Pasak Valstybės Departamento pareigūnų, tai buvęs pats didžiausias okupuotos Lietuvos darbininkų maištas nuo pat okupacijos pradžios. Iš Estijos esą gaudama žinių, kad komunistai negali rasti tinkamų estų ir darbams specialistų atvežę iš Rusijos. Iš Latvijos gauta žinių, kad žemės ūkio specialistai išvežami į Baranau ir Vakarų Sibiro sritis, kur šie prityrę specialistai naudojami kolchozuose milžinuose agroproduose, kuriems darbininkų — vergų privežama iš sątelitinių valstybių.

Mes žinome, kad panašių įvykių yra buvę ne vienas. Bet įdomu, kad apie tai pradeda kalbėti ir Valstybės Departamento, kad tai skelbia pasaulinės spaudos agentūros. Įdomu, kad Vilnius vadinamas Lietuvos sostine.

"Toronto Daily Star" ir "The Telegram" šią žinią išspausdino pirmuosiuose puslapiuose, o Star ją paleido net pirmąją tos dienos sensaciją, mūsų pacituotą antraštę išspausdinęs stambiausiomis raidėmis per visą puslapį.

"The Hamilton Spectator" žinią išspausdino taip pat — psl. viršuje stambiai antrašte: "Lietuvių maištas". Panašiai ji, berods, nuskambėjo per visą pasaulį.

Oro bazių tinklas nuo Norvegijos iki Italijos

Šiaurės Atlanto Taryboje pradėtas svarstyti anksčiau nutartų oro bazių klausimas. Jų yra numatyti visais tinklais nuo Norvegijos iki Italijos, bet daugiausia jų užplanuota pastatyti Prancūzijai. Vykdydama savo pasiažėjimus, Prancūzija yra nutarusi sekanciais metais pastatyti 17 oro bazių savam krašte ir 5 Vokietijos prancūzų zonoje. Bet oro bazių numatyta tinkliu reikia maždaug 1 bilijono dolerių. Minėtoji Taryba nerado kitos išeities, kaip nutarti, kad tos statybos būtų padengtos visų Atlanto pakto valstybių bendrai, neišskiriant ir JAV, atseit Vašingtonui dar kartą sakoma: "Duok!".

O Vašingtonas ir pats turi daug rūpesčių, kad ir su tomis pačiomis karinėmis bazėmis. Štai JAV labai rūpi ir svarbu įtraukti į Europos gynyimą Ispaniją, o kai dėl to protestuoja Prancūzija ir Britanija, JAV nusprendė tą reikalą spręsti dvišalės sutarties keliu. Admirolas F. P. Sherman atvykęs į Madridą jau pasiteiravo Franko kainos už bazes. JAV norincios jūrų bazių Cadiz — į šiaurės vakarus nuo Gibraltaro, Cartagena — Viduržemio jūroje, Ferrol — Biskajos įlankoje, į šiaurę nuo Portugalijos, ir Santa Cruz de Tenerife — Kanarų salose. O oro bazių JAV nori Madride, Barcelonoje, Seville ir gal Valencijoje bei Lugo, pietvakariuosiu nuo Ferrol.

Franco žino, kad bazės JAV reikalingos, tad branginasi ir pakels labai aukštą kainą: pagalbos sutvarkyti Ispanijos sauskelius bei geležinkelius, dolerių pramoninėms mašinoms pirkti,

moderniškų lėktuvų ir sunkiųjų ginklų. Jei ne visa, ką nors vistiek teks duoti.

— Madridas. — Liepos 18 d. admirolas Sherman principe dėl amerikiečių oro ir laivyno bazių Ispanijos teritorijoje susitarė su Franco dėl JAV oro ir jūrų laivyno bazių Ispanijoje, po to lankęsis Londono. Smulkmenos sutarties būsiančios išsiaiškintos specialiose derybose šio mėn. gale. Achesonas pabrėžė, kad Prancūzijos ir D. Britanijos pasipriešinimas šiam susitarimui nesutrukdys JAV pagalbos joms. Dėl buginavimų, kad tokie pasirengimai rodo, jog JAV rusų puolimo atvejį maną ginti tik Pirenėjus, Acheson pareiškė: "Jei V. Europa būtų puo-lama, ji būtų ginama, bet ne išvaduo-jama".

Nušautas Jordano karalius Abdullah

Valdovo nužudymas, ypač Azijoje, nenaujiena ir ne visada valdovo mirtis turi tokios pasaulinės reikšmės, kaip kad yra šiame atveju.

Jordano karalius Abdullah buvo asmenybė daug lėmusi santykius Arabų Lygos pasaulyje ir dengusi Britų pozicijas Viduriniuose Rytuose, kur jie draugu jau mažai beturėjo. Pašalinimas vienintelio Britams palankaus ir ištikimo bičiulio, tokiou momentu, kai padėtį sukomplikavo Irano naftos byla, kai Egiptas ruošiasi atsiskirti nuo 1936 m. sutarties ir jau išdriso net kontroliuoti per Suesą praplaukiančius Britų laivus, kai dėl tos pačios asmenybės išnykimo aiškiai ne Britų naudai pasikeis viso arabų pasaulio nuotaikos, kelia susirūpinimo ne vien Britams,

Mirė admirolas Sherman

JAV laivyno operacijų vadas admirolas Forrest P. Sherman, 54 m. amžiaus, kuris praeitą savaitę Madride susitarė su Franco dėl JAV oro ir jūrų laivyno bazių Ispanijoje, po to lankęsis Londono, kur stengėsi apaminti britus, praeitą sekmadienį Neapoly, vos grįžęs iš Londono, netikėtai mirė. Mirties priežastis — širdies liga — angina pectoris. Lavonas iš Neapoly viešbučio Excelsior Hotel nugabentas į prie pat Neapoly esančią admirolo R. B. Carney būstinę, vadovietę Europos pajėgų pietų fronto vado. Velionies žmona, buvusi su juo kar-tu, išskrido į Vašingtoną laido-tuvių reikalų sutvarkyti.

bet ir visam Vakarų pasauliui, suinteresuotam Viduriniųjų Rytų padėtimi.

Idomi asmenybė yra buvęs Abdullah. Gimęs Mekoje dar turkų laikais, išaugintas Konstantinopoly kartu su kitų arabų didikų vaikais, save laikęs Mahometo tiesioginiu palikuoniu, Abdullah suvaidino labai didelį vaidmenį arabų pasaulyje. Savo politinę karjerą jis pradėjo 1908 m. kaip Mekos atstovas Turkų parlamente, į pasaulinio karo metu kartu su broliu Feisalu vadovavo arabų sukilimui prieš Turkus. Tai buvo lordo Kitchener mintis, kurią įgyvendinti karščiausiai ėmėsi Abdullah. Turkus nugalėjus, Feisalas buvo paskelbtas Sirijos karaliu, o Abdullah — Irako, bet, kai Prancūzai Feisalą pašalino, Abdullah Iraką turėjo užleisti broliui, o pats gavo Transjordaną kaip emiras. 1946 m. britai Jordaną paskelbė nepriklausomu, o Abdullah karaliu. Dar iš ankščiau gaudavęs Britų metinę 8 mil. dol. subsidiją, jis visą laiką liko ištikimas jiems, net nutraukė ryšius su Arabų Lyga, laikė britišką legioną ir leido jiems savo krašte laikyti bazes. 1949 m. jis pasipriešino Arabų Lygos ir JTO susitarimui dėl Jeruzalės ir savo kariuomenės užimti Palestinos dalį net paskelbė inkorporuojąs į Jordaną. Jo svajonė, padedant britams, sujungti savo šeimos rankose visą arabų pasaulį. Kadangi Arabų Lygai priklausymas reiškia pripažinimą kitų valstybių

SAVAITĖS ĮVYKIŲ APŽVALGA

taikos, gavus garantijų, kad agresija nepasikartos. Kol šitokių garantijų nebūsią, JAV kariuomenė iš Korėjos nepasitrauks. Delegacijos vadas admirolas Joy buvo nuvykęs pasitarti bei instrukcijų gauti pas vyr. JT vadą gen. Ridgway į Tokio. Spauda praneša, kad esą suformuluotas naujas siūlymas tuo reikalu, bet neskelbiama koks. Sakoma tik, kad jis nebūsiąs ultimatumo pobūdžio, atseit JT vadovybė nori derybas tęsti.

Tuo tarpu kovos Korėjoje tebevyksta, nors ir kiek siauresniu mastu. JT karinė vadovybė gauna žinių, kad komunistai kaupia jėgas ir gal būt ruošiasi naujam dideliui puolimui. JT oro pajėgos tęsia komunistų užnugario bombardavimus. Kinai net kaltina, kad keli kartus buvusi paliesta ir Mandžiūrijos teritorija. Kovos daliniai taip pat, padaro išsiveržimų į komunistų linijas, vieną kartą tankų žvalgomasis dalinys išmaišė net komunistų pozicijas prie pat Kaesongo, kur vyko derybos, bet didesnių fronto pasikeitimų nepasiekta ir net nesiekiamo.

Irano byloje po didelių pastangų laukiama atoslūgio. Prezidento Trumano atstovo Hariman pirmieji žygiai pasirodė labai nesekmingi, nes jau pirmąjį pasikalbėjimą premjeras Mossadegh pasirodė taip kietas, kad atrodė, jog nelieka jokios galimybės tolimesnėms deryboms, bet Harrimanas nenusiėjo, ir pagaliau pasiekė laikino susitarimo, kuris leis rafinerijų darbo nesulaikyti. Pirmadienio spauda paskelbė, kad esą sutarta pradėti pardavinėti benziną, tuštinti perpildytus sandėlius. Ta prekyba būsianti vykdoma abiejų bendrovių — senosios Britų ir Naujosios Irano — bendrai. Kaip tai numatoma vykdyti, kur numatoma dėti už benziną gaunamus pinigų, tuo tarpu nieko neskelbiama. Gal dar ne viskas sutarta. Bet tenka manyti, kad šitas reiškinys atneš atoslūgį Irano ir Britų santykiuose, o vėliau ramesnėje atmosferoje bus ieškoma kitų sprendimų. Iki šiol santykiai Irane buvo labai įtempti. Teherane po pakartotinių demonstracijų pereitą savaitę buvo paskelbtas karo stovis, britai yra labai suvaržyti, kad net negali laisvai išvykti iš Irano. Bendrovės atstovas Teherane suimtas.

Jei Irano paimniavę pasiekė išspręsti arba pasiekti nors šio kio modus vivendi, palengvėtų visa padėtis Viduriniuose Rytuose, kur dėl Britų santykių su Iranu, dėl pagriežėjusių Egipto laikysenos ir dėl laukiamų pasikeitimų arabų pasaulyje žuvus Jordano karaliui Abdullah padėtis susidarė tikrai kritiška.

Japonijos taikos sutartį pasirašyti JAV jau išsiuntinėjo kvietimus 50 valstybių prisijusti delegacijai į San-Francisko. Nepakviestos liko Italija, abi Kinijos, Pietų Korėja ir 3 naujai su-kurtos Indokinijos valstybės. So-

bei nusilenkima visų bendram sprendimui, kurių padiktuoti jis negali, tai Abdullah ir nutraukė ryšius su Lyga.

Apie jo vyresnįjį sūnų, peršovusį legiono vadą, netaip senai pasaulio spaudoje buvo plačiai rašyta. Jis nesveikas psichiškai ir dabar gydomi Šveicarijoje, tad regentų paskelbtas emiras. Naif, antrasis sūnus.

Abdullah, 69 m., buvo nušautas į Jeruzalę ir mečetę Jeruzalėje. Lavonas parvežtas į Jordano sostinę Amman. Žudikas, 21 metų Jeruzelės siuvėjas arabas, sužeidęs dar du palydovus, nukautas vietoje. Atrodo, kad žudikas pri-sia už žudikavimą kitų valstybių (Nukelta į 8 psl.)

vietai Rusija pakviesta, galimas dalykas, kad ji delegaciją prisi-sų, bet labai abejojama ar ji pasirašys. Parduotame sutarties projekte numatyta, kad tos valstybės, kurios nepasirašys šios sutarties galės su Japonija pasirašyti atskiras sutartis.

Europoje vis tebesirūpinama ginkluotų pajėgų organizavimu. Britų nusistatymas neišleisti iš savo rankų Viduržemio jūrų rajono, atrodo pasisekė. Britai jau sutiko įsileisti Turkiją ir Graikiją į Atlanto sąjungą, jei jos sutiks įeiti į atskirą karinę to regijono sąjungą, kuri būtų Britų vadovybėje.

Vokietijos ginklavimo klausimu iš Paryžiaus vykstančios kar-iškių konferencijos dar negirdė-ti nieko nauja, bet amerikiečiai skelbia, kad Vokietijos visuome-nėje opozicija ginklavimuisi su-mažėjusi. Net tokie Bonn vyriausybės priešai ir ginklavimosi priešai, kaip Heineman ir pagar-seję protestuonį dvasininkas Nie-moeller, kurie skelbė, kad gink-lavimasis reiškiąs tik katalikų vadovaujamos Bonnos vyriausybės norą prisidėti prie Vatikano organizuojamo kryžiaus žygio prieš komunizmą, bet kad tai neatitinka Vokietijos interesams, ir tie jau tyli.

Iš kitų Europos įvykių minė-tini pasikeitimai vyriausybėse Italijos de Gasperi vyriausybė atis-tatydino. Buvusi vyr. buvo su-daryta iš krikščionių demokratų ir respublikonų, o dabar norima sudaryti koalicinę iš visų antiko-munistinių grupių.

Belgijoje praeitą savaitę karalius Leopoldas pagaliau abdikavo, o naujasis skaralius jo sūnus Bauduin I prisiekė liepos 17 d. Min. kabinetas ta proga atstata-tydino, bet greičiausia liks tas pats.

Prancūzija naujos vyriausybės vis dar nesulaukia.

JAV nutarimas įrengti oro ir jūrų bazes Ispanijoje ypač nepalankiai sutiktas Prancūzijoje ir D. Britanijoje. Britai net skel-bia, kad tai Trumano manevras vidaus politikos sumetimais, pasiruošimas ateinantiems preziden-to rinkimams. Esą, kaip 1948 m. rinkimams būvę gaudoma žy-dų balsai paremiant Izraelį, taip dabar norima medžioti katalikų balsus suartėjant su katalikiška Ispanija. Tik susitarimo dėl bazių įgyvendinamas, atrodo, kiek nusitęs, nes admirolas Sherman netikėtai mirė Neapoly nuo širdies smūgio, nespėjęs grįžti į Vašingtoną su pranešimu.

Kanada su dideliu dėmesiu laukia derybų dėl ginklų stand-artizacijos, kurios prasidės Vašingtono liepos 26 d. Jose daly-vaus, be Kanados ir JAV, dar D. Britanija ir Prancūzija. Kad derybos įvyktų, daugiausia rūpi-nosi Kanada, kuriai ne taip svar-bių ginklų suvienodinimo kariš-koji nauda, kiek dėl to atsiver-sianti galimybė gaminti ginklus pardavimui D. Britanijai. Jei jau susirenkama tartis, reikia many-ti, britai nusileis ir sutiks įsives-ti nors kairiųjų ginklų amerikoniško tipo ir pirkts juos Kana-doje. Iki šiol jie tebuvo sutikę pirkti Kanados gaminamus jūrų laivų patrankėles.

Ryšų su prasidėjusiom paliau-bų derybom Korėjoje, tiek Kana-doje, tiek JAV jau buvo pasi-girdę balsų, kad laukiamo atoslūgio akvykazoje ginklavimosi programą reikia susiaurinti. Kana-dos krašto apsaugos min. Claxton dėl to pasisakė perspė-jančiai. Esą, nereikia pamiršti, kad pasauliniu gynybos centras yra ne Azijoje, tad, net ir pasie-kus taikos Korėjoje, ginklavima-sis negalės būti sulėtintas.

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

SAVAITRAŠTIS

Redaguoja Kolektyvas. Redaktorius Dr. A. Šapoka

Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
Published by Lithuanian R. C. Cultural Society of CanadaPrenumerata Kanadoje ir JAV metams \$4.00, pusmečiui \$2.50
Kituose kraštuose metams \$4.50, pusmečiui \$2.50Įmokėjė nemaziau \$10.00 skaitomi garbės prenumeratoriais
Adreso pakeitimas 25 ct. (smulkiais pašto ženklais)

941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Telefonas EM 3-4265

Rytprūsių ateitis

Kiek seniau teko skaityti Kanadoje 1944 m. išleista knyga apie taikos sudarymą pasibaigus II Pas. karui. Ten tarp kitų buvo perspėjama nepadarinti Versalio taikos sutarties klaidos, sukuriant Dancigio koridoriją ir patariamą po šio karo Rytprūsius atiduoti lenkams. Dabar perskaiciu anglo Wilson Harris 1944 m. parašytą knygą "Taikos problemos", kur panašios mintys keliamos. Kadangi, rašo, Teherano konferencijoje sutarta Lenkijai kompensuoti iš Vokietijos, "tai išskyla klausimai, liečiantis tris teritorijas. Rytų Prūsiją, Vakarų Prūsiją ir Aukšt. Sileziją... Iš jų Rytų Prūsija iškelia mažiausią sunkumą. Ji teutonų kuni-gaikių 13 šimtmečių kolonizuota... Argumentai dėl jos absorbcijai į Lenkiją yra aiškūs. Nuo 1919 m. iki 1939 m. Lenkija, tiesa, turėjo priėjimą į jūrą, bet tai buvo tik kelios mylios pajūrio, visiškai neapnagrinamo nuo vokiečių puolimo, nes jis galėjo būti per kelias valandas užimtas, užpuolant iš rytų ir vakarų. Kad jos (Lenkijos) pajūris būtų saugus turi, apimti daugiau arba visą pajūrį nuo Vyslos iki Nemuno".

"Jei Vokietija turi nustoti kokių teritorijų, tai pirmiausia R. Prūsijos".
Taip buvo samprotaujama dėl Rytprūsio II Pas karui baigiantis. Apgailėstam dėl Versalio sutartimi sukurto Dancigio koridoriaus ir atskirtų Vokietijai priklausomų Rytprūsijų nenauja. Reikia būti tikriems, praėjusio karo įtaka galutinai tvarkant Europos veidą, Rytprūsiai nebus palikti Vokietijai.
Kam gi tas nuo amžių mūsų tautiečių, mūsų kraujo brolių gyvenamas kraštas turės tekti? Kaip matome, anglosaksai linkę į atiduoti lenkams. Lenkai, aišku, ne tik nevengs jį priimti, bet ir stengsis gauti. Tuo tarpu to krašto teisėti sąmoningieji gyventojai šaukia, kad jie, kaip il-tuviai, nori priklausyti Lietuvai, gyventi laisvu nepriklausomu gyvenimu kartu su lietuviais. O mes, ar to krašto norim, ar sie-kiam, ar daug padėdam pasišvenčius to krašto lietuvių pa-stangoms nusikratyti šimtmečių trukusios vokiškos vergijos, ar daug padėdam likusių Vokietijos nelygių kovoj prieš vokiečių pa-stangas galutinai juos suvirstinti? Ar daug kas remia Vasario 16 d. Diepholze gimnaziją, kurioje apie pusę mokinių yra iš M. Lie-tuvos, iš kurių gal išleisti nevie-nas Basanavičius, Kudirka?
Daugelis mūsų šiuo metu jau iš anks-to pasidavę nevilčiai ir išsivadavę savo teisių į tą kraštą. O juk da-bar, krašto dalį atgauti. Jei dabar ne-pasistengsime tos progos išnaudo-ti, kitos kažin ar kada besu-lauksime. L. Tamašauskas.

AUKLĖJIMAS DEMOKRATIJOJE

Kanados katalikai sutinka daug sunkumų dėl krikščioniško savo vaikų auklėjimo, ypač paten-tose vietose, kur jie sudaro gy-ventojų mažumą ir negali turėti savo privačių mokyklų. Štai, visai neseniai Vancouverio katalikai turėjo daug vargo, be-kovodami už sau lygias teises su kitų tikybų atstovais. Ta proga, Britų Kolumbijos Katalikų cen-tras išleido brošiūrą, pavadintą "Education in a Democracy" — Auklėjimas demokratijoje. Norė-damas supažindinti katalikiškąją visuomenę su krikščioniškojo auk-lėjimo principais ir tikslais. Čia ir paduodu minėtos brošiūros svarbiausias mintis.

Priekaištas: Valstybinės mo-kylos yra skirtos visiems ir to-dėl visi turi būti patenkinti, ga-lėdami siųsti į jas savo vaikus.

Atsakymas: Kiekvienam, gilių religinių įsitikinimų, negali būti Dievas išskiriamas iš bet koki-o auklėjimo laipsnio. Tokiam as-meniui pats pagrindinis ir aukš-čiausias atsakymas į įvairiausias gyvenimo problemas yra remia-mas ant religinių principų. Prak-tikuojantis katalikas, pav., nega-li patikėti savo vaikų tokiam mo-kytojų, kuris neturi jokių reli-ginių įsitikinimų, arba kurio re-liginiai įsitikinimai skiriasi nuo jo paties.

Priekaištas: Bet valstybinės mokyklos yra neutralios reli-gionose dalykuose ir todėl joks religinis vienetas negali prieša-rauti tam, kas ten mokoma.

Atsakymas: Iš paviršiaus tai skamba visai nekalta; bet tik pa-analizuokime. Ką gali pasakyti toks "neutralus" mokytojas apie Kristų, apie įvairias sąvokas: Die-vas, sutvertimas, evoliucija, siela, nemirtingumas, lytis, divorcas, šeima, sąžinė, nusikaltimas, ir praktiškai šiaip jau apie viską, kas realiai ir esmiškai susiję su žmogiškąja egzistencija? Kaip interpretuos šis "neutralus" mo-kytojas veiksmus ir jų veiksmų motyvus literatūrinuose rinkiniuose? Kaip jis aiškins "Effective Living" — prasmingą gyve-nimą, nekalbėdamas apie galutinį jo tikslą. Mes turime aiškiai Kristaus žodžius, kad Jo atšvil-gių nėra galimas bet koks neut-ralizmas: "Kas ne su manim, tas

IRANO PROBLEMOS

Arijų šalis

Valstybė, nepersenai besivadi-nusi Persija, pakeitė vardą į Ira-ną — arijų šalis. Ji išprausta tarp Kaspijos ir Persijos įlankos. Šalies garsas plačiai pasaulyje nesklitų, jei ne britų atradimas žibalo. Žibalo yra nūdien viena svarbiausių žaliavų, dėl kurios pasaulis varžosi. Irano vyriausybės žibalo šaltinių nusavinimas britams yra smūgis ne vien fi-nansiniu, bet ir politiniu požiūriu. Finansškai jie netenka 1 bil-dolierių įrengimų, ūkiškai — gy-vybės šaltinio, o politškai — slenkščio ir sovietų pačias jaut-riausias sritis.

Iranas tebūtų kviečių, medvil-nės, vilnų ir kilimų vargingas gamintojas, jei ne žibalo vers-mės. Gyventojai būtų dar var-gingesni, nors jų nūdienis gyve-nimas primena priešistorinių lai-kų būdą. Krašto 17 mil. gyventojų 90% yra berachai. Tik 20% gimusių vaikų teisingai gyvena. Mieste gimusiųjų 50% miršta pirmais metais.

Skurdas net Teherano prie-miesčiuose, kuriame 200.000 gy-vena žemėje iškastose landynėse. Skurdą lydi epidemijos: sifilio, džiuvos ir raupų. Skurdas verčia net 8 metų vaikus padėti ki-limams austi. Per dieną jie uždir-ba apie 10 am. centų.

Turtin-gesnieji įvairiais būdais apėina tiesioginių mokesčių mo-kėjimą. JTO žinioms, praėjusio šio metais liko neišrinkta pusė bilijono realių, t.y. 10 mil. dolerių mokesčių. Didžiausią mokesčių dalį sudaro netiesioginiai mo-kėsčiai, kurie užgula varguome-nę. Valstybės administracija ir net imonės turi perdaug persona-lo. Administracijoje dirbantieji darbai nepasirodę, blogai atly-ginami ir algos laukia net keletą mėnesių.

Negarbingi politikieriai su-rikatūrino Irano demokratiją. Parlamento nariai yra ne tautos išrenkami, bet žemvaldžių paren

kami, o rinkimų išdavos suklas-tojamos. Tose sąlygose Anasim Kašani, Islamo fanatiškiausios atskalos kūrėjas, šiais žodžiais apibūdina esamą padėtį: "Prie-spauda ir vidinis supuvimas yra skurdo priežastis. Jei būtų pada-rytos tinkamos politinės ir ūkiškos reformos, gyventojų skaičius per 15 metų pašoktų nuo 17 mil. ligi 50 mil. Jei blogio šaknys bū-tų pašalintos — Iranas taptų tur-tiniausiu kraštu pasaulyje. Kai mūsų kraštas skęsta žibale, gy-ventojai yra nugrimzdę gėdingame skurde".

Sios sąlygos Irane praveria du-ris komunizmui. Britai už žibalo mokesčio pigiausią. Vyriausybė apsisprendė daryti reformas kraštui gelbėti iš skurdo. Tuo būdu turtingas, bet skurde skęs-tantis, Iranas įžengė į tarptautinę plotmę.

Jau anksčiau darytos šeicho reformos inėse kiek šviesos, bet viso gyvenimo neišjudino. Apie 8 mil. dolerių jis paskyrė sveika-tos reikais ir labdarai. Jo nuo-savybėje buvusių 8000 kaimų žemės ūkis pertvarkytas kooperatiškais pagrindais, o sklypų savininkai turi ilgą, nors ne pigų iš-simokėjimą.

Irano kariuomenė — apie 150 tūkstančių vyrų — yra ištikima šeichui. Juos apmoko JAV kari-nė misija, bet apginklavimas pir-mykštis.

Galbių rungtyniavimas

1828 m. sutartimi Rusija įsiga-lėjo šiauriniame Irane. 1907 m. Rusai ir Britai pasidalio Iraną. Nuo to meto rusų prekybinė įta-ka labai sumažėjo, prekybos mo-nopolis, išskyrus kaviarą, pateko britų rankoms. Britų didžiausias laimikis buvo žibalo srityje. Wil-liam Knox D'Arcy, australietis, 1901 m. išgauna 60 metų koncesiją žibalui eksploatuoti. Aišku, jog D'Arcy gerokai pasipelnė skurdas krašto sąskaiton. Irano žibalo eksploatavimas anuomet Anglo-Persian Oil Co., dabar pakei-tusi vardą į Anglo-Iranian Oil Co. 1913 m. iš Žemųjų rūmų vy-riausybę gauna pritarimą finan-suoti bendrovę 15,4 mil. dol., bet už tai kontroliuoja 52,5% jos ak-cijų. Toji operacija buvo pada-ryta W. Churchill įrodinėjant ži-balo svarbą ateityje.

Po karo britai skyrė ypatingo dėmesio Iranui. Bolševikinės re-voliucijos metu Londonas dėjo ypatingas pastangas apsaugoti Iraną. Iš bėdnuomenės kilęs Re-za Khan britų paskiriamas raite-lių divizionų vadu Rusijos pasie-nyje. Po eilės pastangų ir pada-rytų perversmų, divizionų vadas 1925 m. pasiskelbia šeichu Reza Khan Pahlevi. Buvęs šeichas Sultan Ahmed atsiduria prancū-zų vasarvietėje — Biarritz.

Pahlevi paveldi eilę koncesijų, o jų tarpe 16% žibalo bendrovės pelno, kurį perleidžia vyriausy-bei. Netrukus jis pareikalaus iš britų Iranui duoti 25% pelno, grasindamas nutraukti koncesiją. Britai nesutiko. Pahlevi 1932. XI. 29 nutraukė sutartį. Anuo-met Britai pasiektų kaip kuriojus karinius dalinius Persijos įlan-kon. Ginčas paslėkė net Tautų Sąjungą, kuri Dr. E. Beneš pa-skyrė tarpininku. Tačiau Pahle-vi laimėjo. Anksčiau Iranas tegu-vo 2,5 mil. dol. ir metus, o 1934 m. sutartimi — 10 mil. dol., 1942 m. — 19,5 mil. dol. iš Britų gryo pelno, siekusio 51,8 mil. dol. Ir-a-no vyriausybės tvirtinimu, ži-balą nacionalizavus, kraštas tu-

kų, kurie lanko konfesines mo-kyklas.

Atsakymas: Atsakymui į šį priekaištą, pasinaudokime Doro-thy Thompson pareiškimu, iš-spausdintu "The Vancouver Sun", 1949. VIII. 5: "Autobusas nėra nei katalikas, nei protestan-tas, nei žydas ar ateistas. Nėra taip pat nei geometrijos formu-lės, nei tonių uždegimas ar stik-las pieno. Šieji patarnavimai da-romi ne mokykloms. Jie daromi tik mokykloms vaikams ir moky-klos vaikų tėvams. Mokyklos, į kurias susirenka vaikai, yra tik-tai tinkamas būdas šiems patar-navimams įgyvendinti. Dar dau-giau, jie yra apmokami visų tė-vų, nors jie sūstų savo vaikus į viešiasias, parapajines ar privati-nias mokyklas. Ir jei šieji visu-meniniai patarnavimai, pirmiau-siai liečia saugumą ir sveikatą,

rešias pajamų 335 mil. dol.

Nūdien Irano vyriausybė turi pergyventi sunkų laikotarpį. Bri-tai, negaudami žibalo, nustojo mokesčio sutartinį išpareigojimą, kuris sudaro pusę Irano biudže-to. Vyriausybė visai nepasiruo-susi perimti žibalo šaltinių. Jiems techniškai tvarkyti būti-na pagalba iš šalies. Britai atsi-sakė, amerikiečiai svyruoja, bet italai jau tiesia pagalbos ranką.

Kietasis ministeris pirmininkas

Jaunasis šeichas — Mohammed Reza Pahlevi, valdas nuo 1941 m. dar nesikarūnavo. Jis neabejoti-nai palankus vakariečiams. Jo socialinis pažangumas, sustipri-nimas parlamentarinės santvar-kos leidžia nacionalistams politi-kams augstai galvas iškelti. Toks yra ministeris pirmininkas Mo-hammed Mossadeh, kuris, ga-vęs majles (parlament) 136 vy-rų pasitikejimą, stojo kovon prieš britus. Jo pirmtakūnas Ali Razmara š.m. kovo mėn. buvo nužudytas kraštutinių nacio-nalistų, kurie jau spėjo grąsinti ir Mossadeh.

Mossadeh, auklėtas šveicariš-koje mokykloje, kreipia ypatingą dėmesį į varguomenę. Jei Samu-el Johnson skundžiasi, kad Ry-tai nesuprantą jo aksiomos: "Rū-pinimasis varguomene sudaro musiškos kultūros bandymą", tai negali daug priekaištauti Iranui. Tas Iranas dalimi gelbstimas jau šeicho reformų. Tiesa, jos daug kur paviršutiniškos. Teherane išdygo daug naujų pastatų, ta-čiau landynės iki šiol nepašalin-tos. Pastangos nešvarai pašalinti nedavė norimų vaisių. Bet nevi-suotiniai sekmingos priemonės neleidžia paneigti šacho, o ypač jo sesers Ashraf įgimto noro pa-gelbėti kraštui.

Ashraf vadovauja imperijos socialinei žinybai, kuri ypatingą dėmesį kreipia į sveikatingumą.

Zemės ūkio našumui pakelti jau padaryti pirmieji žingsniai JAV parama jau sukurti pirmie-ji pavyzdiniai žemės ūkiai. Savo ruožtu ūkininkai mokomi skaityti, švaros ir naujų gamybos bū-dų. Žemės ūkyje jau pritaikomi traktoriai, jų tėra 19. Traktori-ninkas uždirba 15.000 rialų me-tams, t.y. apie 470 dol. Tokios pa-jamos Irane laikomos milžiniš-komis.

Tačiau amerikiečiai yra nusi-vylę. Jie tikėjosi išplėsti maisto gamybą, kad kraštas galėtų pat-sveikiai išsimaitinti. Tas planas buvo palaidotas š.m. sausio mėn. Vyriausybė nerodė tinkamo su-dėmėjimo. Tai buvo sąmonin-gai daryta, kad "atsikračius ne-pakenčiamų svetimsalių". Atsilu-kyti kraštui finansinė žybra iš-leido apie 0,5 mil. dol. Iki pasta-rojo meto Eksperto ir Importo Banko paskirta 25 mil. paskolė nebuvo panaudota, nes laikyta krašte nepopuliariu žygiu. Tik žibalo nacionalizavus ir valsty-bės biudžetui pakrypus, Irano ja vyriausybė prisiminė apie tą pa-skolą. Ar ja bus pasinaudota? Sunku tvirtinti, nes Irane vis dažniau demonstruoja Tudeh — komunistų partija, o Maskvos politiniai agentai neretai tampa patarėjais Teherane. Sovietai tuo tarpu maloniai šypsoi, kai britai kanda kieta rėšutą. Tačiau Mas-kva yra nepaprastai apdairi. Ji nerodo mažiausio mūsto, kuris leistų atspėti jos tikruosius po-lėkius. Aišku, jai rūpi Irano ži-balas, tačiau dar labiau pats Ira-

nas, kad jis, lyg prinokęs obu-lys, įkristų Kremliaus sterblėn.

Karinė pajėga

Šiaurės Irano kalnynai — Azer-beidžan, Elbruso ir Gurgan — sudaro atsparą gintis nuo sovie-tų. Ten kreipiamas dėmesys va-karietišku galybių, kurios labai abejingai vertina šiauriniame Irane išmėtytas tvirtovėles, Ira-no kariuomenė 150.000 vyrų, iš-mėtytų po visą kraštą, imtiniai Azerbeidžaną, nesudaro rimtos pajėgos.

Prancūzų akademijos auklėti-nis gen. Abbas Garzan, Irano ge-neralinio štabo viršininkas, kaip ir eiliniai piliečiai, neretai kalbą rusiškai, galvoja vienodai, sovie-tų antpuolis nesulaikomas. Dėl to Irano kariuomenė ypač nuo-lanki sovietinei kariuomenei nuolat žvalgesi į JAV ar iš ten negavus karinės paramos, kuria naudojasi Graikija ir Turkija. Nors JAV dvi misijos — karinė ir politinė — Irane nuo 1942 m. sėdi, tačiau apsiginklavimo srityje amerikiečiai buvo šykštūs. Reikia prileisti, kad šiai svarbiai sričiai turi atskirus karinius pla-nus, kuriuos galėtų įvykdyti pa-tys amerikiečiai. Dabartinė Ave-rell Harriman misija vargu sie-tina vien su tarpininkavimu žibalo ginčui.

Karo atveju Iranas bus užim-tas, jį užims vakariečiai ar so-vietai. Numanu, kad dabartiniu metu amerikiečiai turės dėti vi-sas pastangas į savo rankas pa-linti Iraną. Karinių misijų apmo-kymas gali būti bergėdžias, jei jis vykdomas tik teoretiskai, net be būtiniausių ginklų.

Taip pat aišku, jog kiekviena okupacija Irane nebus populiari, nors turtingesni labiau pagai-daujamas. Iraniečiai gi prisime-na sovietinę okupaciją, kuri bu-vo labai drausminga, nors ūkiš-kai ir slėgė gyventojus.

Irane nepasikartos Korėjos įvykių eiga. Ši sritis — vartai į Viduriniuosius Rytus yra per-ne-palig svarbi, kad galėtų šalys ten-kintis bandymais ar pašalėjomis tebejimu. Tais samprotavimais sovietai labai atsargiai laikosi.

Išsivys rūpi kuo veikiau tą kraštą pagrobti. Jie bus santū-riški ir jausis užtektinai pajėgūs pradėti trečią pasaulinį karą. Iki

Naujas posūkis Sovietų taikingumo propagandoje

Maskvoje reziduoją vakarie-čiai diplomatai pastarojo meto Sovietų Sąjungos užsienio politi-ką vertina kaip pastangas at-leisti jau perdaug įsitempusius tarptautinius santykius ir propa-guoti Rytų ir Vakarų pasaulių susyvimą.

Šitos pastangos prasidėjusios dar pavasarį, o ryškiausio jo mo-mentali buvo pasiūlymas likvi-duoti nesusipratimus Berlyno prekyboje ir pasiūlymas taikos Korėjoje. Juk Berlyne pirmą kartą per 4 metus buvo rusų ini-ciatyva pradėtos derybos slaptosios prekybos likvidavimo reika-lui ir išsivys prekybiniais santy-kiams sutvarkyti.

Dar labiau išsidėtinę yra pa-reiškimai naujai pasirodžiusiam Maskvoj leidžiamam anglų kal-ba žurnale "News", kuriame aiš-kiai propaguojama sovietų ir anglo-saksų pasaulių susitarimo mintis. Ten kartojamos veik vi-siškai tokios pačios mintys apie tautų draugystę, sugyvenimą ir taiką, kaip McMahonno rezoluci-joje ir prezidento Trumano laiš-ke Švernikui, kuris iki šiol būtų tebera nepaskelbtas ir sovietų visuomenei nežinomas. Žurnale

likiama ne vien politinio, bet ir ūkinio bei mokslinio tarptautinio bendradarbiavimo mintis. Vienas žymiausių sovietinių fizikų, akademikas Grigorij Landsberg, savo straipsnyje pasiskaito aiškiai prieš mintį, kad kurio nors kras-to mokslininkai galėtų sekmin-gai vykdyti mokslinius tyrimus, nesekdami kitų tautų mokslininkų darbu, nes moksliniai tyri-mai nesą ir negali būti kurios nors vienos tautos monopolio. Mokslo pažanga, daugiau kaip bet kas kita, esanti jau iš prigimties kolektyvinio pobūdžio reiš-kiny.

Žinomas istorikas prof. E. Tar-le ten pat rašo apie "tradicinį Rusų ir Anglų draugingumą". Šita taikos ir gerų norų de-monstravimo kampanija betgi tėra skiriama vien užsieniui. Jo-kia vidaus spauda apie draugin-gumą su anglosaksais bei tarp-tautinį bendradarbiavimą neuž-simena nei žodžio. Beabejo tai naujas posūkis pasaulinės propa-gandos laukuose. Anglosaksų pasaulis tuo jau džiaugiasi, kaip geležė rades, nors vis dar bijo, tebera nepaskelbtas ir sovietų visuomenei nežinomas. Žurnale

čią okupacijos metu buvo pasi-skelbęs vokiečių, už ką jam bu-vo dabar grasmata kalėjimu ar iš-trėmimu. Maskvos patriarchas 1948. VI. 22 paskelbė jam sutei-kią autokefalinės Lenkijos baž-nyčios valdymo teises, Dionizi-ų pūlikant visai nušalę. Po to ir šis nusilenkė Maskvai, pasiū-sdamas patriarchui Aleksiejui la-bai nuolankų pripažinimo laišką. Po kurio laiko patriarchas Aleksiejus ir jo sinodas padarė sprendimą, kad, atsižvelgiant į 35 metus vyskupavimo, Dionizi-jui mitropolitinis vardas palieka-mas, bet neleidžiama tituluotis "palaimintuoju", nes tą titulą jis buvęs pasisavinęs tuo metu, kai buvo išstojęs iš Maskvos ju-risdikcijos.

Metropolitais tebegyvena vie-nam kambarėly Varšuvoje, jo vi-la paliai Varšuvą, konfiskuota, o "autokefalinę" Lenkijos pra-vols bažnyčią valdo Timotiejus.

to meto Kremlius sieks palaikyti eilę žaidrų, kurie nusrūvintų vakariečių kraują ir sumažintų pajėgumą.

Viduriniųjų Rytų problemos

Ten susitelkia daug problemų, todėl klaidinga visa vien žibalo klausimu vertinti. Irano skurdas, socialinio klausimo neišsprendi-mas, gyventojų neraštingumas ir nesupratimas leidžia leng-viau iš šalies paveikti. Brestantis nacionalizmas yra ryškus ne vien Irane, bet visame arabų pa-saulyje ir žydų Palestinoje. Ti-kybinė kova tik pradėta, bet toli iki jos galo. Žydų ir arabų tikė-jimai, indusai ir musulmonai amžini priešai, tą pačią tautą In-dijoje suskalde į dvi valstybes. Ūkyje vyrauja feodalinė sistema su visais kapitalistiniais iškrypi-mais. Juos kaip tik panaudoja maskviniai agentai savam kap-italui krauti. Irane siaučia Tudeh partija, kuri dėl žinomo raudu-numo buvo ilgą laiką užskleista. Dabar jai praverė duris ne kas kitas, o iraniskasis nacionalizmas, kuriam talkininkauja dalis feo-dalų. Ir kaip tik jie labiausiai nuogustauja dėl Tudeh sam-brudžio.

Žibalo klausimas padėtį dar labiau įtempia. Juk dar neseniai Anglo-Iranian Co už žibalo sta-tinę 19,5 centų temokėjo Irano vyriausybę, kai JAV bendrovės jau senokai moka 55 centus už ži-balo statinę Saudi Arabijoje. Tik Irane žibalą benacionalizuojant britai pakėlė atlyginimą ligi 35 centų už statinę.

Iraniečiai darbininkai blogiau atlyginami negu amerikiečių bendrovė. Kai amerikiečiai tal-kininkauja Ibn Saudį kraštą įdrėkinti, šviesti, žemės našuma kelti, britai liko užsispyrusiai kieti ir užsidarė Irane. Net britų protektoratė Koweit, į kurį ameri-kiečiai neseniai koją teikė, iš žibalo pelno nemažai pastatė mo-kyklų, vandentiekį įrengė ir pa-tarnavo gyventojų sveikatingu-mui kelti. Gal dėlto yra ramu Koweit ir Saudi Arabijoje.

Irano padangė apsiniaukusi. Ji gali laikinai prabliavėti, bet ne visai nuskaidrėti. Turiu laikina, nes galybės lauks iki pasaulines problemos Marsas balansuos.

Lenkijos pravoslavai jau Maskvos valdžioje

Priekarinė Lenkija po didelių pastangų ir derybų su Konstan-tinopolio patriarchu, 1925 m. bu-vo įkūrusi vad. autokefalinę, t.y. nepriklausomą pravoslavų baž-nyčią, kurios prieky buvo pasta-tytas mitropolitas Jurgis Jaro-ševskis, ukrainietis, o jo įpėdinis buvo rusas Dionyzas Valedinkis, buvęs Kremenco vyskupas.

Dionizijus, pergyvenęs vokiš-ką okupaciją, nuo atlenkančių bolševikų pabėgo, bet Austrijoje vistik pateko į jų rankas ir bu-vo grąžintas į Varšuvą ir toliau valdė Lenkijos pravoslavus. Re-miamas Lenkų vyriausybės, ta-da dar ne grynai komunistinės, jis ir toliau laikė save savaran-kišku bažnyčios valdytoju ir il-gai nenusilenkė Maskvos pa-triarchui Aleksiejui, kuris 1925 m. sukurtą bažnytinę provinciją paskelbė neteisėta. Tada Maskva pasinaudojo Balstogės vysk. Ti-motiejų Šretteriu, kuris vokie-

Mes Australijoje

Praėjusiam straipsnely bendrais bruožais prabėgome kaikiuos lietuviško gyvenimo momentus, susijusius su aplinka, kurioje jis vyksta. Šiuo kartą norėtume plačiau peržvelgti būdingesnius to gyvenimo momentus ir nušviesti esamą padėtį po Pietų Kryžiaus dangumi.

Pirmiausia norėtume mesti žvilgsnį į lietuviško gyvenimo ir judėjimo centrą Australijoje. Nors kontrakto pavėsyje Australijon atvykę imigrantai paprastai turi dirbti ten, kur patys australai nenori, tačiau vos baigusieji sutartį visomis išgalėmis stengiasi persikelti į miestus — iš primityvių gyvenimo sąlygų į europiečių gyvenimą ir iprasitas. Nors didžiuliam krašte yra daugybė vietovių ir miestelių, kuriuose materialiniu atžvilgiu yra net geriau, nei didžiuliosiose miestuose, bet ligi šiol didžiulias imigrantų mases sutraukia Sydney, Melbournas ir Adelaide. Šituos trijų miestuose yra susispietę ir dar tebesispietę ir didžioji lietuvių tremtinių masė. Netenka abejoti, jog ateityje lietuviško gyvenimo pulsas Australijoje plaks tik šiuose miestuose. Kitos mažesnės lietuvių kolonijos sutirps asimiliacijos bangose arba gyvuos tiek, kiek gaus lietuviškos gyvybės iš minėtų lietuvių centrų.

Trys centrai

Dabar pažvelkime į kiekvieną lietuvių centrą atskirai. Pradėsime nuo Sydney, kuris yra dabartinis lietuvių veikimo centras, pradėtas kurti seniau čia gyvenusių lietuvių būrelio. Sydney buvo senųjų lietuvių ateivių organizacijos — Australijos lietuvių D-jos Centro būstinė. Sydney yra amerikoniškos dvasios ir tempo miestas, pretenduojąs į dviejų milijonų modernią didmiestį. Gyventojai — įvairių tautų ir rasų mišinys. Tai tikras internacionalinis didmiestis. Lietuvių čia yra apie 1500, miesto centre ir priemiesčiuose. Sydney išsina lietuviškas savitraštis "Mūsų Pastogė", kuris yra kartu ir Australijos Lietuvių Bendruomenės organas. Iš organizacijų pažymėtini skautai, sportininkai, tautinių šokių grupė. Čia yra ir PLB Australijos Krašto Valdybos būstinė.

Antrasis savo didumą ir lietuvių gausumą yra Melbournas, turįs virš pusantro milijono gyventojų, tiek savo charakteriu, tiek klimatu, pasakytume, priešingybė Sydney. Pati miesto atmosfera yra stiprioje angliškotiško charakterio įtakoje. Miesto tempas lėtas. Gyventojai daugumoje angliškų tradicijų ir žymiai šaltesni neangliškai kalbančiam svetimšaliui. Iš antros pusės, jeigu Sydney yra daugiau tropinio klimato įtakoje, tai Melbournas savo visumoje yra vėsaus klimato srityje, turįs daug panašumo su Anglijos salos klimatu. Lietuvių Melbournе priiskaitoma apie 1200. Jų skaičius nuolat auga, nes baigusieji kontraktą iš apylinkių persikelia į miestą. Iš lietuviškų organizacijų Melbournе paminėtinos: skautai, sporto klubas "Varpas", suruošęs dvi sporto šventes, mišrusis choras vad. A. Celnos, tautinių šokių grupė, Kultūros Fondo skyrius ir "Karaliaus Mindaugo" vardo institutas, vad. prof. Raulinaičio. Melbournе yra LKF Krašto būstinė, Krašto Garbės Teismas ir veikia lietuvių mėgėjų teatro grupė, kuri greitai laiku pastatys "Jūratę ir Kastytį".

Be to, čia veikia lietuviška sekmdienio mokykla, kurioje mokosi 25 vaikai ir LKF lietuviška skaitykla bei biblioteka. Aplamai Melbournо lietuvių veiklos ir susiklausymo atžvilgiu yra laikomi pavyzdžiai kolonijai Australijoje. Ligi šio laiko čia mažiausia yra išmetęs vadinamas skaldymosi ir materialinių gėrybių medžiojimo vėžys. Nemindami pavyzdžių, pasitenkinsime tik vienu iš jų, daug pasakanti, šiemet Vasario 16 d. praga Tautos Fondui Melbournо lietuvių suaukojo 102 australiškus svarus. Dėl šitų savo savybių ir dėl geografinės padėties Melbournas yra rimtai siūlomas centrinių lietuviškų organų susipietimo vieta, nes Melbournas yra geografiniame centre Adelaidės, Brisbanės ir Tasmanijos salos lietuviams. Dėlto įvykstantis šių me-

tų pabaigoje Australijos lietuvių atstovų suvažiavimas numatytas Melbournе.

Trečiasis lietuvių susispietimo punktas Australijoje yra Adelaidė, turinti virš pusės milijono gyventojų, apie 1100 lietuvių. Tai gana gražus, jaukus ir patenkiamas klimato miestas. Tam tikri miesto kvartalai primena gana artimai Kauno miesto gatves. Dėl savo puikių parkų, gražių apylinkių ir gamtos vaizdų Adelaidė yra sutraukusi didelę dalį Australijos menininkų. Iš lietuviškos veiklos Adelaidėje gerai veikia sportininkai, tautinių šokių grupė, teatro mėgėjų grupė, kurie jau spejo ir Melbournо lietuviams pastatyti "Pirmas Skambutis" ir "Sudrumstoji Ramybė". Taip pat čia įsikūrusi lietuvių teisininkų d-jų, o visų Australijos lietuvių paskolos ir aukų pagalba įsigyta dvisavatinio "Australijos Lietuvis" vardu spaustuvė, kurioje spausdinama pirmoji Australijos lietuvių knygų, P. Andriūšio "Sudiev Kvietkiet".

Be išvardintų miestų mažesnės lietuvių grupės yra įsikūrusios Perth, Bresbanėje, Tasmanijos salos miesteliuose ir kitose plačiojo kontinento vietose, tačiau, kaip pradžioje minėjome, kultūrinis ir tautinis lietuviškas judėjimas ir veikimas yra tik šiuose trijuose didžiuliosiose miestuose.

Yra ir blogybių

Bendrais bruožais nustatę lietuviškų centrų išsidėstymą Australijoje ir paminėję, kas kur daroma bei veikama tautiško ir tautinės kultūros išlaikymo atžvilgiu, norėtume atkreipti į kitą kraštutinumą ir kalbėti vien tik apie blogybes, kurios pamazū, bet neišvengiamai ir pastoviai graužia lietuvišką statomą rūmą svetimioje kengūryje ir laukinių kralikų rojaus šalyje.

Jeigu anonimis neviltingas dienoms tremtynis lietuvis, palikdamas savo kraštą, išėjo su viltimi

pasaulyje susirasti sau laikiną prieglaudą, kurioje dirbdamas ir kovodamas sieks savo krašto laisvės, tam aukodamas visas savo dvasines ir materialines išgales, tačiau dešimtis metų kelionės pasaulio vieškeliose paliko savo antspaudą. Šiandien yra gana gausus nuosimtis tokių, kuriems anas pirmąsias jausmas yra miręs ar vos vos berusena.

Iškyla ir mūsų bendruomenės nesutikimai ir ginčai, intrigos ir neapykanta, nes pradėdame pamiršti, kad esame naikinamos ir paverptos tautos sūnūs ir dukros, patekę į laisvę tam, kad į savo žemę grįžtume nešdami jai savo darbo ir pastangų vaisius.

Didelis skaičius visa ko tikslu pasirinko iškūrimo galimybes. Mes šandien Australijoje turime tokių, kurie jau suspėjo buvusi tėviškės vaizdą iškeisti į svietimos šalies koloritą ir ant savojo lietuviško apsiausto užsiuvilo svetimą. Yra tokių, kurie savo prigimtį, asmenybę, papročius, religiją, talentus ir savo tautos odiseją paliko prie fabriko durų, patys dingio jo labirintuose, palaidoję save materialinių rūpesčių kapinėse.

Nereta išgirsti: "Gana man lietuvių, aš dabar apsieisiu ir be jų". "Na, o kaip ten TIE lietuvių tvarkosi?". Du metai kaip čia gyvenu, bet neturėjau progos su jais susitikti". Atrodo, lyg klausytų ne šio kontinento ir ne lietuviškos kilmės asmuo. Bet, deja, tai ne svietimautis, bet to paties miesto ir tos pačios naikinamos lietuvių tautos dar lietuviškai kalbantį palikuonį. Šitų palikuonių vardu kalba tėvo pasididžiavimas, kad jo vaikas geriau kalba angliškai, negu lietuviškai. Nors čia pat mieste veikia lietuviškos sekmdienio mokykla, bet jis savo vaiko į ją neleidžia, motyvuodamas tuo, kad jis lanko australiškąją.

Kaip lietuviško gyvenimo pavyzdį Australijoje, norėčiau pa-

vaizduoti Melbournо lietuviškąją bendruomenę paprastais skaičiais. Iš Melbournо virš tūkstančio lietuvių apylinkiai 600-700 dalyvauja tautinio pobūdžio minėjimuose ir šventėse. Apie 500 skaito lietuvišką spaudą, išsienančią Australijoje ir apie 100 gaunama iš užsienių. Maždaug 500 dalyvauja lietuviškose organizacijose. Iš 60 mokyklinio amžiaus vaikų lietuvišką sekmdienio mokyklą lanko 25. Aplamai 600 žmonių sudaro praktiškąją Melbournо lietuvių bendruomenę. Čia kyla klausimas — ką veikia antroji lietuviškos bendruomenės dalis? Viena iš jų nuolat dirba ir dirba — tariant, įsikuria. Antrąją dalį sudaro tie, kurie visa kuo nusivylę ir net nieko nenori girdėti apie lietuvišką judėjimą arba net ir apie patį lietuviškumą — ubi bene ibi patria. Trečioji dalis yra vadinamojo laisvo charakterio žmonės, kurių gyvenimas prasideda baruose, kabaretuose, kortų klubuose.

Šitas vaizdelis, nors ir nepilnas, bet maždaug artėjantis tiesai, būdingas visos Australijos lietuvių padėčiai. Netruksta idealistų ir pasišventėlių, kurie šiam krašte verčia pirmąsias lietuviškas vages, bet taip pat netrūksta ištižėlių, atsietėlių ir nusivylusių. Tačiau visumoje turime pasakyti, kad, jeigu kultūrinis lietuviškas veikimas nepasiduos ateityje snauduliui, tai reikia tikėtis, kad Australijos lietuvių esamos sąlygos bus daugiau nuveikę, nei kitų kraštų, turėdami geresnes aplinkumas ir veikimo sąlygas. Lietuviško gyvenimo organizacinę pradžią leidžia turėti šviesių ateities vilčių. Jau vien tik lietuviškos išperamos knygos skaičius ir skaitymas kultūrinių lietuviškų žurnalų, pav., "Aaidai", rodo, kad po Pietų Kryžiaus vėliava rūseną gaivi lietuviška tautinė ugnis, kuri baigusi savo organizacinį tarpinį, pereis į kūrybinį ir produktingo darbo fazę. Pirmieji reiškiniai jau matosi. 1951 m. birželio 9 d.

Bronius Zumeris.

Bitės, medus ir bitininkystė Lietuvoje

BITUTĖS

Pasaulis težino vieną vabzdžių rūšį, kuria taip rūpinasi žmogus, kuria jis rūpinasi, kurią globoja ir iš kurios tiek daug naudos gauna, tai bitė. Jas vienas gali vadinti naminiais "prijuokintais" vabzdžiais. O jomis taip rūpinamasi ne be pagrindo.

Bitės pirmiausia labai naudingos sodams.

Obelys, kriaušės, serbentai, avietės, agrastai ir visa eilė kitų vaisius nesėnčių augmenų apvaisina per vabzdžių, o labiausiai per bites, žieduose ieškančias medaus. Vaismedžiai ir vaisiniai krūmai savo žieduose turi saldaus nektaro, kurio siekiami vabzdžiai paliečia žiedes esančias dulkeles sėklų, kurias prilipusios prie savo kūno, perneša ant kitų žiedų. Tuo būdu vyksta tų augalų apvaisinimas. Gamtininkų tyrimai įrodė, kad be bičių normalus tų augmenų apvaisinimas yra neįmanomas. Yra patirta, kad žiedai, prie kurių neprileidžiamos bitės ir kurių vabzdžiai vaisių duoda labai mažai — vos 0,6%, o laisvai vabzdžių pasiekiamų žiedų vaisių duoda net 20% ir daugiau, o kur čia pat yra bičių, šis procentas pasoka iki 60%. Tai sodininkai ir be specialių tyrimų yra pastebėję jau nuo amžių ir dėl to visur stengiamasi soduose laikyti bičių.

Bitės ne tik 3 kartus padidina sodų vaisių derlių, bet dar ir pačios žmogui teikia labai vertingų produktų, surenkamų iš žiedų dulkių, kurias bitės renka savo naujagimių penui.

Medus ir jo naudojimas

Medaus naudingumas organizmui yra senai pastebėtas ir jau primityvių tautų jis buvo naudojamas kaip vaistas. Dabar jis taip pat yra svarbus produktas farmacinėje. Jo sudėty, mat, yra daug organizmui naudingų substancijų: geležies, kalcio, fosforo, mangano ir daug kitų mineralų, o be to, dar bičių organizmo pagaminamų fermentų, kaip inventazas, diastazas, katalazas, lipazas, kriptazas, amilazas ir kt., kurie labai padeda iš maisto produktų pasigaminti organizmui naudingiems junginiams. O meduje esančios gėlių dulkės jam teikia vitaminingumą, ypač

A ir B vitaminų.

Reikia dar priminti, kad ir bičių geliamieji nuodai taip pat yra naudojami kaip vaistas medicinoje. Nuo amžių liaudies naudojamas patyrimas gydyti bičių igėlimais reumatizmą yra medicinos patvirtintas. Jų nuodai dar naudojami taip pat išias ir neuritų gydymui.

Ypatingos reikšmės medus turi vaikų ligų gydyme ir sveikatai išvysti. Tyrimai įrodė, kad medaus gaunantių vaikų kraujyje yra daug daugiau hemoglobino, negu jo negaunantių kraujuje. Medų vartojant vaikus gydanant nuo dezinterijos jų mirtinumas sumažėja net 3 kartus. O ir kasdieniškai pastebėta, kad medaus vartojimas didina vaikų (ir ne vien vaikų) atsparumą prieš persisaldymus.

Bičių iš medaus gaminamas vaškas, kadaise buvo labai svarbus pramoninis ir prekybinis produktas. Šiandien jį daug kur pakeitė sintetiniai vaškai ir kiti produktai, o vaškas dar naudojamas farmacinėje ir kosmetinėje pramonėje, kaip sudedamoji dalis daugelio gydomųjų ir kosmetinių tepalų bei kremų.

Bitininkystė Lietuvoje

Lietuvoje bičių bei medaus ūkis labai senas, o bitė tautosakoje ir gyvenime laikoma beveik šventu vabzdžiu. Juk ji viena, kaip ir žmogus, miršta, kai visi kiti gyviai dvesia. Jei pastaraisiais dešimtmečiais, nepriklausomos Lietuvos laikais jau buvo pereinama ir prie bičių ūkių, buvo siekiama iš jų pelno, tai dar kiek anksčiau, bitininkavimas buvo greičiau švelnios dvasios žmonių gražus sportas, negu verslas. Kad ir juntama buvo nauda, tačiau tai nebuvo laikoma pirmuoju akstinu verstis bitininkyste. Bet gilioje senovėje bitininkystė buvo Lietuvoje labai svarbi ūkio šaka, kuria vertėsi gana didelis gyventojų skaičius. Tik anų laikų bitininkystė buvo kitokia. Bitės buvo laikomos ne sodybose, bet miškuose. Jos ten pačios gyveno, o bitininko pūdavins buvo atrasti drevė, kur jos įsikūrę ir eksploatuoti jas. Tik gana retais atsitikimais buvo ateinama bitėms į pagalbą įruošiant inkilus, t.y. įtraukiant į medžius (dažniausia

TYLŲJĮ SUKAKTUVININKĄ PRISIMENANT

(J. Jagėlai 40 m. sceninio darbo)

Mėgėjų teatras mūsų tautos gyvenime suvaidino didelį vaidmenį ne tik atgimimo laikotarpyje, bet ir mūsų laikų tremties gyvenime buvo vienas iš svarbesniųjų gaivinantių veiksmų, atlikusių ir scenos meno ugdymo darbą.

Stasys Pilka, dar tremties stovykloje pasiūrijęs vieno mūsų mėgėjų teatro vaidinimo, rašė: "Lietuviškas mėgėjų teatras Vokietijoje yra reiškinys, kurio negalima nei nuslėpti, nei nutylėti, bet priešingai, kurio galima kiek susizavėti, kurio negalima bijoti ir kuriam kiek daugiau šilumos galėtume parodyti, nes čia įvyko maži stebuklai, pilkoje kasdienybėje, rūšiose būties sąlygose jaunimas ne tik kad save pateisino, bet ir įrodė, kad norus turint ir meilės teatrui nestingant lietuviškus gerus spektaklius paruošti vistik galima".

Šitokiomis mintimis norėtusi prisiminti uolius mėgėjų teatrų organizatoriaus, vaidintojo, režisoriaus ir grimuotojo, Juozo Jagėlos 40 m. sceninio darbo kelią.

1909 m., dar vaiku būnant, J. Jagėlai Viekšniuose pirmą kartą teko pamatyti Juozo Vaichaus mėgėjų teatro grupės vaidinimą — 4 veiksmų dramą "Ponas ir muzikant". Jaunasis J. Jagėla buvo sužavėtas. Aktoriai jam atrodė ne šios žemės žmonės. Jie, jo manymu, buvo tobulesni ir savo išvaizda gražesni už paprastus "mirtinguosius". Tas paskatino jį ateityje prisidėti prie lietuvių mėgėjų teatrų veiklos. 1910 m. pirmą kartą pamatytoji kino filmą, kur buvo vaidinama Kristaus gyvenimas — jį dar daugiau patraukė prie scenos darbo.

1911 m., taipogi Viekšniuose, jau ir Juozas Jagėla artistas. Zemkalnio-Landsbergio režisui to 2-jų veiksmų komedijoj "Eksproprietoriai" jis vaidino "Baltraus kvailiuko" rolę.

Toliau jau sekė: 1912 m. "Kurčias žentas", 1913 m. — "Velniak boba", "Neatmezgamas mazgas" ir 1914 m. — žemaitės "Byla dėl linų markos".

Tais pačiais metais, režisuiant Sofijai Ciurlionytei-Kymontaiti, buvo pradėtas repetuoti "Gedimino sapnas", kuriame ir Jagėla dalyvavo. Deja, suvaidinti nebeteko, nes esant karo stovui, Kauno gubernatoriaus Verlovkiaus nedavė leidimo.

Tai buvo spalio mėnuo. Visi aktoriai nusiminė ir pats Jagėla sakosi, bene, pirmą kartą taip smarkiai pajutęs, kaip negera neturėti laisvės. Tik p. Ciurlionienė ramėjusi juos, teigdama, jog neužligo ateis laikai, kada nereikės nei ruso, nei vokiečio leidimų prašyti. Jos žodžiai po keleto metų išsipildė.

1916 m., per kaimo seniūną, vokiečiai J. Jagėlai įsakė išvažiuoti iš gimtojo Meskelių kaimo, netoli Viekšnių, į Rokiškio geležinkelio mokyklą. Baigęs ją, 1917 m., buvo paskirtas stoties būduotoju Joniškėlyje. Tenai vargoninkavo p. Kalvaitis (operos solistas tėvelis). Jis suorganizavo vaidintojų grupelę, kurioje dalyvavo jis pats, jo dukrelės Zosytė su Genute ir keletas kitų. Režisoriaus pareigos atiteko J. Ja-

gėlai. Žemės ūkio mokyklos rūmuose buvo pastatyta 2 veiksmų operetė "Adomas ir Ieva". Kiek vėliau — "Ugnis užkrosnyje".

Vokiečiams organizuojami lietuviški vakarai labai nepatiko, todėl jų režisoriai J. Jagėla į pasistengė greitai iškelti į Pasvalio geležinkelio stotį. Tenai be gyvendamas susipažino su dvarininkaitėmis Klingevičiūtėmis (Liudo Giros giminaitėmis). Kai buvo suorganizuota vaidintojų grupė, Klingevičiūtė nuėjo pas miesto burmistą vokiečių leidimo. Jos paklausė: "Kas vadovaus?". Ji atsakė, jog: "Vokiečių geležinkelio stoties budėtojas Jagėla".

Leidimas prižadėtas "prisiųsti paštą", bet rezultate po savaitės Jagėla buvo išskeltas į Žemės stotį.

1918 m. gegužėje Žemėlėje jau buvo suvaidinta "Adomas ir Ieva", o kiek vėliau — "Byla dėl linų markos", nors vokiečiai ir ten darė visokių trukdymus. Tais pat metais, birželio mėn., Paberžių km., netoli Lauksodžio, daržinėje, kartu su Karoliu Požėla (vėliau tapusiu žymiu komunistu) Jagėla surežisavo Gogolio "Revizorių". Požėla tuo metu buvęs tik "ružavas" ir tai pasilėpęs, nes visa jo šeima — motina ir seserys buvusios labai pamaldžios.

Tai ir buvo J. Jagėlos tuo tarpu paskutinis scenos darbas, nes vokiečiai, kaip "pavojingą" ir nesiliaujantį dirbti lietuvišką darbą, ištrėmė į Vokietiją, Havelbergo koncentracijos stovyklon. Iš ten grįžo tik 1919 m. pabaigoje. Nuslinkus kovoms su bolševikais ir rytus, Jagėla ir vėl grįbėsi scenos darbo. Pastatyta komedija "Be šulo", "Svarkas ir milinė". Tirkšlių miestelyje — "Adomas ir Ieva", o Radviliškyje — Br. Stasiūno "Nepasisekė Marytei".

1920 m. su režisūros darbu Jagėla atsidūrė aplenkintuose Kaidėdoryse, kur pastatyta operetė "Adomas ir Ieva" bei padeklamuota puikių lietuviškų eilėraščių, kaip: "Tėvyne, kur tavo garbinga senovė?", "Tvirtybė gausingi vaikai" ir kt.

Zasliuose suvaidinta Zemačio 4-rių veiksmų "Drama miške", o Žiezmaruose — "Adomas ir Ieva". 1921 m. Kaidėdoryse dar keletas lietuviškų vaidinimų. Tai

vis J. Jagėlos režisūros darbas šalia pagrindinių geležinkelio pareigų. Tais metais jis buvo perkeltas į Kauno stotį. 1924 m. jo rūpesčiu Kaune, Tilmanso salėje, geležinkeliečių vardu pastatoma operetė "Adomas ir Ieva" bei geležinkelietiška komedija "Vaziuojam".

1923 m. J. Jagėla įstojo į Vilkolakio teatro studiją, kuriai vadovavo Antanas Suktus. Studiją uoliai lankė iki 1925 m.

1929 m. Jagėla jau Pagėgiuose, Klaipėdos krašte. Ir tenai neatsakė režisūros darbo. Pradžioje kartu dirbo su režisorium Petkūnu, pastarajam išvykus iš Pagėgių visas darbas gulė ant jo pečių. Teko režisuoti veikalus šauliams, darbininkams ir kitoms organizacijoms bei Pagėgių karių igulai. Be to, buvo pastatyta daugelis veikalų kitose įvairiose Klaipėdos krašto vietovėse: Juknaičiuose, Stoniškiuose, Būtiupėnuose, Lauksargyje, Natkiškiuose, Kavoliuose, Šilutėje ir kitur, kur tik galima buvo spėti. Be režisūros, dar daug jam teko važinėti artistų grimuoti į Kretingą, Plungę, Panevėžį, Šiaulius, Joniškį, Obelius, Klaipėdą ir tt.

Vokiečiams okupavus Klaipėdos kraštą, persikėlė į Tauragę, kur užėmė Darbininkų Teatro režisoriaus vietą. Su taja grupe teko aplankyti Šilalę, Naumiestį (Tauragės), Skaudvilę, Batakius ir didesnius kaimus. Tekdavo nuolat režisuoti Tauragės dvaro igulai. Užėjus bolševikams, J. Jagėla taip pat nesitraukė nuo lietuviškų vaidinimų darbo ir, kiek sąlygos leido, dirbo net su trimis grupėmis.

Raudonąją okupaciją pakeitus rudažiai, Tauragėje apie 70% salų buvo sudeginta. Teatralams prisėjo griebtis darbo ant griuvėsių. Naktį budėjus (buvo vėl stoties budėtoju), J. Jagėlai teko rankioti kur kartono lapą, kur faneros atplovą ar kitokias liekanas scenos dekoracijoms. O to viso buvo itin sunku gauti. Vis dėlto buvo pastatyta operetės: "Viengungiai" ir "Consilium facultatis". Kiek vėliau, viename didesniame stoties barake, buvo įkurtas geležinkeliečių teatras. Jam nuosirdžiai talkininkavo ir kartu vaidino stoties viršininkas p. Racevičius su šeima ir kit., o dekoracijas nuolat piešė kelio meisterio sūnus stud. Janavičius. Vaidintojų grupėje buvo pavyzdinga drausmė, todėl, maždaug, kas antras mėnuo vis buvo pastatoma po veikalėlį.

1944 m., slenkant vėl raudonajam tvanui Lietuvos link, J. Jagėla su šeima ir tūkstančiais kitų pabėgėlių pasirinko tremtinio kelią ir atsidūrė Vokietijoje, Silėzijoje. — Gleiwitz, kur dirbo miesto vagonų dirbtuvėse. Ir tenai, vidutiniško dydžio sporto salėje, kurioje gyveno susikimšę 127 asmenys-pabėgėliai, kartu su serganciais ir mažais vaikais, J. Jagėla surežisavo ir pastatė nekaltą turinio veikaluką "Moderniška kaimo moteris". Teko atitraukti ir sustumti dviaukštės lovas, padaryti scenai vietą, o taip pat ir žiūrovams. Po pirmojo veiksmo, pradėjus kaupti sirenom, teko vaidinimą nutraukti ir skubėti į slėptuvę. Aliarmą atšaukus, dalyviai vėl mieliai rinkosi į "teatrą", kur buvo baigtas vaidinimas. Nors buvo prislėgta dvasia, bet džiaugtis, kad ir tolimoj Silėzijoje pastatytas lietuviškas veikalėlis...

Tolimesnis tremtinio kelias: Sudetose — Aussigas, Bavarijoje — Augsburgas, o režisavimo darbo išvykose ir Bambergas.

Pagaliau — Kanada, Torontas. Visur J. Jagėlos kelionę lydėjo visiško atsidavimo režisūros darbas ir daugelio veikalų pastatymas.

Torontiečiai lietuviai, o taip pat ir Hamiltonas bei kitos lietuvių kolonijos jau ne kartą žiūrėjo J. Jagėlos režisuotų veikalų. O tas, manau, jų neapvyly.

Telaiko mielą sukaktuvininką Dievas stiprų ir sveiką dar ilgus metus ir teleidžia jam, kaip ir mums visiems, kuo greičiau sugrįžti į savo mielą Tėvynę Lietuvą. O tenai, okupantų suniokotose ir išgrautose sodybose, pastatyti vaidinimai nors daržinėse, mums daugiau ir mielesnių prisiminimų sukelia, negu svetur puošnios salės.

Pr. Alėnas.

St. Pilkos komedijos "Žemės Rojus", pastatytoji Toronte, aktoriai ir režisoriai: iš kairės į dešinę: Paul — J. Maniūška, Julija — A. Kasperavičiūtė, Johnson — V. Siminkevičius, Grybas — V. Rutelė, Flora — P. Siminkevičiūtė, teta — D. Grinkaitė, režisoriai — J. Gričiūnas, Peter — V. Stukys, Joe — P. Stauskas, Virginija — E. Strimavičiūtė, grim. — J. Jagėla. Foto A. Slabaševičiaus.

IŠ PAVERGOTOS TĖVYNĖS

Veda ALMUS

Lietuvoje siaučia gandai, pranašystės

...Netikrumas, juoda ateities perspektyva nejučiomis gimdė tikėjimą lemtimi, kažkio nesusipratimais antgamtinėmis jėgomis, kurios gali vienaip ar kitaip pakreipti paprasto žmogaus likimą. Taip rašė gegužės pradžioje "Tiesoje" L. Paškauskas, pritaikindamas tai pačiamui prietarų, kurie dvasiškios būvės skleidžiamas buržuazinis "juodais laikais". Pasak jo, ir šiuo metu, LTSR likusi dvasiškia, norinti ir toliau įvairiais prietaisais mūlkinėti darbo žmones...

Matyti, katalikiškosios dvasininkijos įtaka tebėra labai stipri ir Vatikano bei "Amerikos Balso" radijo žinios įvairių prietarų priedangos bei pranašysčių forma kelia žmonių vilčių išlikti. "...Šiuos gaudus, — rašo Paškauskas, — bando gaivinti su dazvųjų eksploatatorių klasių likučiai — buržuaziniai nacionalistai ir reakcinės katalikų dvasininkija... Mėginama apmulkinti lengvatikius žmones, reakcinę dvasininkiją nesilykšti jokių apgaudinėjimo priemonių, išgalvojai įvairius, "stebuklus", skleidžia gaudus apie įvairiausius pranašus ir pan."

Tokių parapijinių pranašų būta 1950 metais Eišiškės ir kaimuose kituose rajonuose. Vilniuje tulas dvasininkas buvęs paskelbęs "dievo motinos atsilaujinimo stebuklą"...

Viso to priežastį pats Paškauskas teisingai nurodė pradėdamas savo rašinį...

Vilniuje 34 žmonės viename kambaryje

Zinojome, jog taip gyvenama "rojuje", bet kad jau ir Lietuvoje iki tokių sąlygų prieita — naujiena. Taip gyvena studentai Žemės ūkio ministerijos bendrabutyje. Ministras pavaduotojas drg. Krestjanov tai patvirtino ir liepė "užtikrinti kasdieninį patalpų vėdinimą ir valymą".

Duona spekuliacijos objektas Tarybų Lietuvoje

Kaip gyvenimas LTSR pagerėjo 99% mus dažnai šviečia mūsų bolševikinė spauda, o "Tiesa" iš Skandinavijos vis dėlto štai ką rašo: "Kepėjas Norkus kepykla pavertė naktine parduotuve... Susirenka jo giminės, pažįstami ir net politrukas drg. Gladyn... Ši naktinė prekyba turi tikslą, apilenkiant vartotoją, pateikti tiesiai pas spekuliantus".

Gal "Liaudies Balsas" ir "Laisvė" žino dar kokią klestinčią šašlį, kur vidurnaktį spekuliantai ir kepykla bėga duonos kepalą nučiupti?

Taip dirba prievarta suvarytas LTSR kolūkis

"NYT" neseniai pastebėjo, jog "anoj pusėj" esąs idomus psichologinis fenomenas. Agitatoriai mokina, komisarai keikia, o piliečiai kantriai išsklaido, pasiraivo, pasimaivo ir vėl nieko nedaro. Štai pavyzdys šitokios pasyvios rezistencijos iš "Laimės" kolūkio prie Kelmės. Šių metų sėja buvusi žymiai pavėluota, nežinotini nuolatinių persėjimų per spaudą ir radiją. Silpna darbo drausmė. Kolūkiečiai per metus turi atidirbti 270 dienų, o štai Alfonsas Stonys atidirbo 12; Gudauskas ir Salskienė — po 83; Gudarovas — 92. Kolūkis turįs nusistatęs šitokią darbotvarkę: darbo pradžia 8 val., pietūs — 12 val., pertrauka — 3 val. p.p., pabaiga — 8 val. vak. Šių darbo valandų laikomasi ir per sėją.

Geležinkelio susisiekimas

TSRS ministras Zaporozec giriasi, kad pas juos pagerėjęs traukinių judėjimas, bet to negalima pasakyti apie LTSR. 1939 m. iš Vilniaus į Kauną ir atgal kas valandą išsidavė greitas traukinys arba automotris. Dabar iš Vilniaus į Kauną traukiniai išeina vos du kartus per dieną: 8.50 ir 17.30 val. į Karaliaučius vienas traukinys. Į Rygą išeina 6.50 val., o į Druskininkus — kiekvieną rytą 10 val. — kurortinis traukinys. Tai bene ir visos traukinių judėjimo iš sostinės ir svarbaus susisiekinimo mazgo.

• Raudonėje ant Nemuno kranto pastatytas paminklas žuvusiems (grobiant svetimus kraštus) tarybiniais kariais.

Gegužės pirmosios paradas Vilniuje

Tribūnoje pirmą vietą buvo užėmęs A. Sniečkus, toliau Gedvilas, tik trečiuoju — J. Paleckis, po jo sekė A. Trofimov, Niunka, Moskvinov, Filipovič ir kt.

Pražygiavus igulos kariais bei tankams, praėjo sportininkai, toliau sekė minios suvarytųjų žmonių atstovaudamos visas organizacijas. Akis traukė nepaprastai, didelis procentas rusų, kurie ypač ryškiai išsiskyrė fabrikų bei įmonių kolonose. Daug kur skambėjo rusiškos dainos, kai lietuviai daugiausia tylėjo. Kolonoje buvo gausu ankranų nešama kūdikiai, kas įrodo kaip griežtai buvo reikalaujama žmonių dalyvavimo "džiaugsmo manifestacijoje".

• Gegužės 1 d. įvairiuose Vilniaus rajonuose įvyko keturi dideli mitingai, kuriems vadovavo: N. Naumov, Stalino rajono kom. pirmininkas, V. Ciosov, Tarybų rajono sekretorius, A. Jačenko, Lenino rajono pirmininkas ir A. Markevičius, Dzeržinskio rajono pirmininkas.

Spauda LTSR respublikoje

Gegužės 5 d., bolševikinės spaudos diena, buvo paskelbta, kad šiuo metu LTSR išsina 7 "respublikiniai laikraščiai", kurių bendras tiražas 435.000 egzempliorių. 8 žurnalai, benro 114 tūkstančių tiražo (žymiai mažiau, negu laisvosios Lietuvos metu). Spaudos uždavinys esąs kovoti prieš visokius, nors ir menkiausius buržuazinės ideologijos pasireiškimus, prieš kapitalizmą liekanas žmonių sąmonėje. "Kauno Tiesa" buvo aštriai kritikuojama dėl stokos savikritikos bei kritikos, marksizmo nepopuliarinimo, esamų klaidų, nepakankamos laikraščio kultūros. Tarybinės spaudos veidą tiksliai parodo reikalavimas, kad "partiniai komitetai neuilištamai gerintų vadovavimą savo spaudos organams. Būdamas naujo tipo spauda, tarybinė spauda turi būti vadovaujama partijos... priešingai supuvusiai, žmonių sąmonę nuodijanti, buržuazinei spaudai".

Išsinaujanti laikraščių pavadinimai: "Sovietiskaja Litva", "Molodež Litvy", "Komunist" (lietuvių ir rusų kalbomis), "Lietuvos Kolūkiečiai" (rusų ir lietuvių kalbomis), "Laukų stachanovietis", "Tarybinė Klaipėda", "Spalio vėliava", "Komjaunimo Tiesa", "Kauno Tiesa", "Raudonoji vėliava", "Komunizmo aušra", "Pergalė", "Socialistinis kelias", "Valstiečių laikraštis", "Pirmūnas", "Tiesa", "Žvaigždutė", "Lietuvių ir menas", "Komunizmo vėliava", "Kolūkinis kaimas", "Leninietis", "Stalinietis" ir kt.

Čia įskaityti keli rajoniniai laikraščiai.

Architektūriniai paminklai

Prie Architektūros reikalų vadybos Vilniuje veikia moksline restauracinė dirbtuvė. Jos uždavinys esąs visų architektūros paminklų remontas, restauracija, konservavimas, nepriklausomai nuo to kieno žinioje tie paminklai yra. Dirbtuvė šiais metais "yra numatyti atlikti XIV-XV amžiaus "visasąjunginės reikšmės paminklų konservavimo darbų" Gedimino pilyje, Trakų ir Kauno pilyse, XVI amžiaus Zapyškio bažnyčioje ir kt. Trakų pilyje reprezentacinė salė bus apdengta stogu, į salę ir bokštą bus įrengti laiptai, restauruota fosa, sutvirtintas gnymsi bokštas. Šiuo metu kapitaliniai remontuojama "visasąjunginės reikšmės" architektūros paminklas — Mykolo bažnyčia. Vykdomi rašytojų rūmų vidaus apipavidalinimo darbai.

Įdomu, jog sovietai, matyt, bažnyčias leidžia tik tada remontuoti, jei jos yra "visasąjunginės reikšmės". Tikrai gera, jog lietuviai pavergtų tėvynę randa galimybę laisvai atiečiai išsaugoti mūsų istorinius paminklus.

• Seja buvo nedovanotai pavėluota, pasmerkė LTSR žemės ūkio ministro pavaduotojas drg. P. Kolcev. Ypatingai buvę atsilikta su linų seja.

WINNIPEG, Man.

Iš L. Kat. Moterų Dr-jos veiklos

Iš paskutinio Dr-jos banketo gauta \$40 pelno. Valdyba nutarė \$20 paskirti mokyklai, Diepholzo lietuvių gimnazijai užprenumeruoti "Ateitį" ir "Tėviškęs Žiburius".

Liepos 28-29 d. įvykstančiame suvažiavime skyrių atstovauti paprašytos pp. Daržinskienė ir Užupienė Vc.

Liepos 29 d. įvyks narių susirinkimas Sv. Povilo kolegijos salėje tuojaus po pamaldų.

Wpg. liet. šeštadieninė mokykla

užbaigė savo antruosius mokslo metus. Šiais mokslo metais iki N. Metų mokykloje mokė kun. Mikalauskas, OFM, Ramanauskas, ir B. Bujokienė. Nuo N. Metų mokė kun. Mikalauskas, OFM, ir Br. Bujokienė. Mokyklą lankė dauguma lietuvių vaikų. Mokyklą lėšomis parėmė Wpg. Liet. B-nės skyrius, L. Kat. Moterų Dr-jos skyrius ir Bažnytinis komitetas.

Pasikeitė Sv. Povilo kolegijos rektorius

Sv. Povilo kolegijos rektorius kun. J. P. Monaghan, SJ, išvyko į Torontą užimti atsakingas pareigas. Į jo vietą atvyko iš Otavos kun. C.C. Ryan, SJ, 37 m. amžiaus. Dabartinis rektorius 1947-49 m. čia buvo sporto ir drausmės lektoriumi.

Tai jauniausias iš visų Kanadoje esančių kolegijų rektorių. Išvykęs rektorius jautriai atjautė lietuvių tremtinius. Jis neat-

sakydavo lietuvių susirinkimams, posėdžiams ir choro repeticijoms salės, už tai neimdamas jokio atlyginimo. Už mažą atlyginimą lietuviai čia gana naudotis pamaldoms koplyčia ir klase šeštadieninei mokyklai. Tikimės, kad naujasis rektorius taip pat supras lietuvių reikalus ir bus jiems palankus.

Buv. rektoriui kun. J. P. Monaghan SJ, lietuviai linki naujos atsakingos pareigos daug pasisekimo ir laimės.

Liepos 1 d. įvykusiame graikų-katalikų eucharistiniame kongrese pamokslą sakė J.E. Sv. Sosto nuncijus Kanadai vysk. Antoniti. Savo kalboje jis prisiminė baisias katalikų bažnyčios ir tikinčiųjų kančias bolševikų užimtuose kraštuose, kur komunizmas žiauriausiomis priemonėmis naikina visa, kas primena tikėjimą.

Liepos mėn. viduryje čia lankėsi Juozas ir Pranas Aleliūnai su žmonomis. Jie sakė, kad šiais metais Saskačevane derlius būtų neblogas, tik jautiama lietaus stoka.

Dr. N. J. Neufeld

Gydytojas ir Chirurgas

612 Boyd Building
Tel. 925069

Rezid. 1102 Wolseley Ave.
Tel. 34222

Winnipeg, Man.

HAMILTON, Ont.

Gegužinė Tautos Fondai

Nors ši gegužinė buvo Hamiltone trečioji (prieš ją buvo surengtos Socialdemokratų org-jos ir Katalikų Moterų Dr-jos), vis dėlto turėjo labai daug svečių. Ji vyko miškuotame slėny prie upės ir savo vieta labai priminė Lietuvos vietovaidžius.

Šios gegužinės naujenybė — šaudymais mažojo kalibro šautuvais, kuris turėjo didelį susidomėjimą. Gaila tik, kad rengėjai permažai turėjo nupirkt šovinių. Iš 94 šaulių, dalyvavusių šiose šaudymo rungtynėse, geriausiai sušaudė Vyt. Skrebutėnas ir Alg. Gutauskas, iš 30 galimų taškų išmušė 26. Šiems laimėtojams TF Atstovybė įteikė dovanas — po knyga. Trečią vietą laimėjo Virkutis, 24 taškai.

Gegužinė buvo įvykdytas piniginės loterijos laimėjimų traukimas. Loterijai praversti buvo pakviesti KLB Hamiltono Apyl. V-bos pirmininkas St. Naikauskas, iš TF Hamiltono Atst. St. Dalius, iš visuomenės tarpo St. Yliūnas ir V. Narkevičius. Visos parduotų bilietų šaknelės, jas komisijai patikrinus, supiltos į maišelį ir laimingiesiems bilietams ištraukti pakviesta 5 metų Jankutė Danutė.

I premija \$25 teko bil. Nr. 699, kurio savininkas p. Br. Bleksys. II laimėjimas \$15 atiteko bil. Nr. 180, kurį buvo pirkusi p. M. Raudonienė. III premija \$10 kilo bil. Nr. 533, kurio laimingasis savininkas p. Ad. Matulionas.

Ta pačia proga Aldonai Meškauskaitė, išplatinusi 77 bilietus ir Lilijana Šukytė — 51 bilietą, įteiktos dovanos — Petro Jurgėlos "Sparnuoti lietuviai Darius ir Girėnas" su atitinkamais įrašais.

Dar negalutiniais daviniais gegužinė davė apie 350 dolerių gryno pelno. Smulkia jos apyskaita Atstovybė paskelbs vėliau.

Sk. St.

Padėka

Liepos 15 d. Hamiltono įvykusio pirmojo Tautos Fondai gegužinė, sutraukė 450 svečių ir davė apie \$350 gryno pelno.

TF Kanadoje Hamiltono Atstovybė be galo dėkinga lietuviškai visuomenei už jos pastangų įvertinimą ir už tokį skaitlingą dalyvavimą jos surengtoje gegužinėje. Labai aukštai vertinama Tamstų pasitikėjimą, Atstovybės stengsis ir toliau, Tamstų remiamą, ieškoti būdų Fondo lėšų nuolatiniams papildymui.

Prie sklandaus gegužinės pravedimo savo darbu bei susisiekimu priemonėmis prisidėjo šie asmenys:

1. Padėjo sutvarkyti aikštę pp. V. Narkevičius, P. Kareckas ir Br. Aselskis.
2. Gegužinės reikalams davė

mašinas, paimdami atlyginimą tik už snaudotą benzina pp. Br. Aselskis, V. Sakevičius ir K. Valaitis. Davė mašiną 2 kartą nuvažiuoti į gegužinės vietą, neimdamos jokio atlyginimo, kun. Dr. J. Tadaraukas.

3. Aukas prie įėjimo padėjo rinkti p. Petkevičius.

4. Šaudymais mažojo kalibro šautuvais vadovavo p. Br. Aselskis. Jam talkininkavo pp. Ed. Mickūnas, J. Matčiukas ir K. Baronas.

5. Užkandžius ruošė ir pardavinėjo ponios Šukaitienė ir Eidukaitienė. Prie gėrimo bufeto uoliai dirbo pp. J. Paukštys, Eidukaitis ir Šukaitis.

6. Platino loterijos bilietus šeštadienines liet. mokyklos mokiniai Al. Meškauskaitė, L. Šukytė, R. Petrušaitytė, V. Kvedaras, E. Lastauskaitė ir kiti — plė Al. Vizgirdaitė, pp. G. Ambrozėjus, Br. Aselskis, P. Kovelis, J. Zokas, Br. Liškauskas, Kl. Prijelgauskas, V. Dargis, P. Kareckas, V. Jakimavičius, P. Giedraitis, A. Kamaitis ir J. Bleksys.

Visiems čia išvardintiems tautiečiams, už jų nuosirdų prie šio darbo prisidėjimą, reiškiamo gilia padėka.

Ir dar kartą ypatingai dėkojame hamiltoniečiams ir svečiams iš kitų kolonijų bei Jungtinių Valstybių, kurie savo atsilankymu, mūsų visų darbu davė galimybę susilaukti gražių rezultatų. TF Hamiltono Atstovybė.

Delhi, Ont.

Mirė Pranas Stradomskis
Gegužės 20 d. JAV širdies liga mirė Pranas Stradomskis.

Jo palaikai gegužės 26 d. palaidoti Kenosos katalikų kapinėse. Velionis paliko 7 m. dukterį, 17 m. sūnų, brolių Juozą ir pusbrolių Julijų Stradomskį Kanadoje. Vaikus paėmė globoti brolis.

Velionis buvo 47 m. amžiaus, pramonininkas — prekybininkas, gim. JAV, bet būdamas 8 m. su tėvais parvyko Lietuvon ir gyveno Kražių vls. 1944 m. a. Pranas Stradomskis, kaip ir daugelis padorių lietuvių, nenorėdamas antrą kartą matyti sovietinio "rojaus", su žmona ir dviem vaikais pabėgo Vokietijon.

Jau pirmieji a.a. Prano tremties žingsniai buvo skaudūs; dar karui nesibaigus, Vokietijoje mirė žmona. Prasidėjus emigracijai, velionis su vaikais emigravo į JAV. Ten pagyvenęs kurį laiką, atvyko pas brolių į Kanadą, Delhi apylinkėn ir gyveno apie du metus. Sugrįžęs atgal į Ameriką po 6 mėnesių, išstiktas širdies smūgio, mirė, deja, nebesulaukdamas atsivertiant keliui į išsilgtą tėvų žemę, kurioje užaugo ir kurią taip mylėjo.

J. Zemaitis.

Iš lietuviškojo pasaulio

JA VALSTYBES

I kariuomenę išvyksta

Algirdas Kepalas, uolus "T2" platintojas Brooklyne, studijavęs istoriją Miunchene, jis čia lankė St. John universitetą. Edmundas Vambutas, studijavęs inžinierią, po pradinio apmokymo, paskirtas į specialią karišką mokyklą. Saulius Zaučius, studijavęs Los Angeles universitetą, paskirtas artilerijon. Visa eilė mūsų pabėgusių jaunuolių su JAV armija yra sugrįžę Europon, o keletas jų tebesikauna Korėjoje. Artilerijon paskirtas ir Adolfas Mekas MSM studijos narys.

Kunigų Vieniybės suvažiavime liepos 18 d. nauju pirmininku išrinktas prel. J. Balkūnas, vicepirmininku kun. Baltusevičius, išd. kun. Matutis, sekr. kun. Dabušis.

Aktorius A. Skėma jau grįžo į Brooklyną.

Dail. Vitkus, kaip ir jo tėvai, nėra matęs Lietuvos, bet puikiai kalba lietuviškai. Jo vienas sūnus inžinierius dirba žymiausioj Niujorko firmoj, dukterė Ph. D. biologijos daktarė profesoriauj Fordhamo universitete, be JAV moksline spaudos, bendradarbiaudama ir lietuvių periodikoje, trečias sūnus Edvardas, šiemet baigęs Fordhamo farmacijos fakultetą, taip pat gražiai kalba lietuviškai ir vedė pabėgėlę lietuvaitę Gėnė Gaspadaite.

VOKIETIJA

Vasario 16 gimnazija iš Švedijoje veikiančios Baltic Humanitarian Association gavo siuntą 300 svarų cukraus ir 34 dėžes kondensuoto pieno. Siuntą išrūpino toje organizacijoje veikias lietuvių atstovų pulk. O. Urbonas. Siuntėjai cukrų ir pieną skyrė mokiniais ir mokytojams, tojai nuo savo dalies atsiskaite mokinių naudai.

Dainininkė Zenta Grybaitė-Strolienė, kompozit. J. Strolis žmona, keletą metų sirgusi sunkia kaulų vėžio liga, liepos 10 d.

VANCOUVER, B.C.

— Vancouverio ligoninėse didelis trūkumas mediciniško personalo, ypač slaugių ir gail. sėsių. Šiuo laiku General Hospital tuojau reikalingos 27 gail. sėselės. Tuo tarpu trūkstant personalo darbus atlieka gail. sėselės savanoriškai viršvalandžiais. Taipgi St. Paul ligoninė praneša, kad ji kiekvienu momentu priimtų darbus gail. sėselės. Abiejose ligoninėse pagalbino personalo eilėse dirba aštuoni liet. tremtiniai-ės.

— Pp. Klimavičiai pernai užpirkto netoliese Vancouverio pie no ūkį, kurį sekmingai tvarko. Neseniai pp. Klimavičiai sulaukė pirmgimio — dukrelės, kuriai davė Aldonos vardą.

— Britų Kolumbija, Ramiojo vandenyno pakraščio Kanados provincija, pergyvena ūkinio pamokymo perijodą, kokio savoj istorijoj dar nėra turėjusi. Dar prieš kelius mėnesius buvusį nedarbą pakeitė darbo jėgų trūkumas. Pramonės našumo pakilimas ir krašto žaliavų ištekliai sudaro gerą biznio konjunktūrą. Štai Prince Rupert šiaurės pakrašty Kolumbijos celiuliozės kompanija atidarė 27 mil. dol. vertės fabriką, kurio dienos produkcija 200 tonų specialios celiuliozės. Ji gali būti panaudota geros rūšies dirbtinio šilko gamybai, o pastaroji pritaikinta tekstilės gaminiam, žaislams, foto filmoms ir daugeliui kitų dalykų. Kitimate, B.C., Kanados aluminijaus kompanija užstatys 500 mil. dolerių fabriką, kurs bus

mirė Schoningen-Braunschweige. Du Strolių sūnus taip pat muzikai. Vyresnysis Vytautas tarnauja JAV kariuomenėje.

Hanau tebegyvena 133 lietuviai. Nuo 1950. VII. 1. jie įjungti į vokiečių ūkį, o rudenį perkelti į barakus, nes kareivines perėmė kariuomenė. Vėliau kelios šeimos persikėlė į naujai tremtiniams pastatytus namus prie stoties. Dauguma dirba pas amerikiečius arba pas vokiečius.

Lietuviškas kryžius kareivinių rajone tebestovi.

Augsburgo-Hochfeldo stovykla, žadėta likviduoti, dar paliekama, tik perduodama vokiečiams. Dalis jos dar liks IRO žinioje. Kalbama, kad į Augsburgio vokiečių administruojamą stovyklą galį būti atkelta dalis iš Diligeno, kur buvo siunčiami pervejamieji į vokiečių ūkį.

Emigracinė Augsburgio stovykla baigiama likviduoti.

Švedija nutarė priimti 100 džiovininkų tremtinių vaikų, kurių tėvams duos darbo pramonėje. Pernai Švedija priėmė 150 džiovininkų.

Tremtinių bankas DP paskolas duos tik po 3-4 mėn. ir tik tiems, kurie turi IRO globą, kad palengvintų įsikurti vokiečių ūkyje.

Tremtinių daugiausia emigruoja į JAV — 265.616. Į Australiją — 175.313, į Izraelį — 121.319, į Kanadą — 103.321. Tokias žinias IRO paskelbė iki balandžio mėn. pabaigos.

Šiuo metu emigracija vyksta paspartintai. Į JAV birželio mėn. buvo numatyta išrašyti apie 7000 vizų. Vad. kietojo branduolio šiuo metu esą 9939 asmenys, o prieš metus buvo dar 25.300, atseit ir jis mažėja. Pastaruoju metu dar šiek tiek senelių pažadėjo priimti Danija ir Airija.

— Bremen-Grohn ir Br.-Lesum perein. stovyklų birželio 14 minėjime nedalyvavo nei vienas IRO tarnautojas. Vienas jų buvo pasakęs nukirpti spaudintos programos antgalį, kur pažymėta: bolševikinis vežimas.

— Belgijos lietuvių sąskrydis įvyko per Sv. Joną Banneux, netoli Liežo. Po genocido ir Lietuvos krikšto 700 metų paminėjimo įvyko numatyta "paprčio žiedo" programa netolimam miškelyje.

Kanadon išvyko J. Varna iš Liežo apylinkės, R. Trampas, ilgalaiskis liet. bendruomenės pirmininkas, iš Zwartbergo ir Ig. Vilimas, Ambrozus, Jonušas iš Eisdono. F. Kračikų šeima iš Dour, St. Druskis iš Fontaine l' Eveque. Bapkauskas su šeima išvyko į Vokietiją.

Pr. Limontas, Liežo lietuvis, pora metų dirbęs, pasistatė 5 m. ilgio laivą su 5 jėgų motoru.

Žvėgždinas Zwartberge turi visokių rūšių, karvėlių ūkį ir dalyvauja ruošiamose karvėlių rungtynėse.

Trys Belgijos lietuviai buvo susirgę psichiškai. Ačiū Dieviui, visi pasveiko ir grįžo iš ligoninės.

Kanadon išvyko J. Vitas su šeima iš Charleroi, J. Zebraitis iš Fontaine-l'Eveque ir Australijon Pr. Žibas iš Haine-St. Perrie. Hainaut provincijos lietuviai visiškai baigia išnykti.

Subdijakonato šventinimus gauna klierikas Juozas Lukošius liepos 22 d. Maline. Kitas lietuvis klierikas pranciškonas Paulius Baltakis mokošis pranciškonu vienuolyne Sint Truide.

• Latvių ir estų pavyzdžiu, kuriems savięji jau padėjo palikti Belgiją, ir Kanados lietuviai prašomi sudaryti fondą, kuris igratintų juos nuvykti į Kanadą ir atidirbus, grąžinti pinigų.

— Birželio 19 d. mirė lietuvi senelė Barbora Stirblienė. Paliko Bremen-Lesum per. stov. vyrą 96 m. amžiaus. Palaidota lietuviškai Bremen-Grohn vokiečių katalikų kapinėse.

— Bremen-Grohn per. stovykloje susituokė Vladas Norgela su Anni Broszka.

— Bremen-Grohn pereinamoj stovykloje liepos 15 d. mini savo 20 metų kunigystės jubiliejų kunigas Juozas Pragubickas, išvykstas šio mėn. 21 d. į JAV.

— Bremen-Lesum stovykloje laukia transporto į Kanadą lietuvis biznierių Vytautas Lunys-Luneckas, gyvenęs ir dirbęs Augsburg-Hochfeld pabaltiečių stovykloje. K.V.S.

SVEICARIJA

Išvyko iš Sveicarijos. Zigmās Prielaida, 1949 m. baigęs Lausane mieste chemiją ir ten vėliau dirbęs, š.m. vasario mėn. išvyko į JAV. E. Eidimienis su dukrele kovo mėn. išvyko į Kanadą. Taip pat kovo mėn. į Kanadą pas tėvus išvyko Pranas Stripinis. Balandžio mėn. į Kanadą išvyko K. ir E. Truskai.

Monika Giniotytė š.m. pradžioje išvyko į Kanadą ir Toronte sukūrė lietuviškos šeimos židinį su Zueriche, studijavusio ir politiekumą baigusio Prano Razgaicio broliu Leonu.

BELGIJA

Belgijos lietuvių sąskrydis įvyko per Sv. Joną Banneux, netoli Liežo. Po genocido ir Lietuvos krikšto 700 metų paminėjimo įvyko numatyta "paprčio žiedo" programa netolimam miškelyje.

Kanadon išvyko J. Varna iš Liežo apylinkės, R. Trampas, ilgalaiskis liet

DAUG DULKIŲ ŠITAM VIEŠKELIY

"Vargšė Lietuva! Ji kaip vieškelis iš rytų ir vakarus. Negrįstas vieškelis. Daug dulkių šitam vieškely... Kai ateina juodos debesys, kai ima lyti, šitos dulės ir purva pavirsta. O turėtume būti kaip žvirgždai!... Tegu mindžioja praeiviai tokį vieškelį: žvirgždus suspaus, ir vieškelis bus dar kietesnis".

(V. Ramonas, Dulkės raudonam saulėleidy, 309).

1. Vinco Ramono nebereikia publikai pristatyti: jo kūrybinis žodis prasiskynė keliai ir lietuvių literatūros plotus ir rašytojų įglaudė ir tų kūrėjų eiles, kurie "yra laukiami ir neužmiršami" (A. Tyruolis). Jo novelių rinkinys "Dailininkas Riuba" atskleidė visuomenei savitą ir originalų rašytoją, einantį estetinio vaizdavimo linkme, ir jau tuomet (1934) V. Ramoną apgaubė viltingu kūrėjo brandumu. Po ilgesnės pertraukos V. Ramonas vėl iškyla literatūros vandenys: tremityje išleistas romanas "Kryžiai" (1947), panaudęs literatūriškai atvaizduoti pirmojo bolševikmečio laikus Lietuvoje, sukėlė visuomenėje didelį susidomėjimą, nemaža kritikos ir net aštrių žodžių, susilaukė kelių laiškų, buvo išverstas į latvių kalbą, o dabar baigiamas išversti į anglų kalbą. Visa tai rodė, kad rašytojas kūrybinio žodžio galia pagavo žmonių širdis, kurios jo idėjomis gyveno ir sirgo...

O šit dabar V. Ramonas sušvito nauju kūriniu, nauju romanu "Dulkės raudonam saulėleidy", kurio pirmoji redakcija buvusi parašyta dar 1942 m., tik vėliau autorius jį perdėjęs, tobulinęs, "remontavęs". Reikia laukti ir tikėtis, kad ir naujoji knyga "Dulkės raudonam saulėleidy" su nemažesniu skaitytojų susidomėjimu bus sutikta, skaitoma, nagrinėjama, kritikuojama...

2. Ir "Kryžių" ir "Dulkių raudonam saulėleidy" tematika ta pati — bolševikmetis Lietuvoje, tačiau narpliojama skirtingais požiūriais. "Kryžiai" didžiojo savo svorio atsiemė ir neužmirštamajį Kreivėno tipą, kurs, išgirdęs rusus ateinantį į Lietuvą, pasakė: "Ateina tvarką padaryti. Turėsim naują valdžią. Laisvę atneša... Visai tautai, o ne saulelei, kurie pas Smetoną šampaną gėrė ir mūsų kišenes tuštino" (108 p.). Kreivėnas visur siekdamas pažangos ir mokslo, tikėjo ir laukė, kad tą pažangą kraštui atneš "Kultūra", o ne žmonos pirštu selinama maldaknygė, tie karvės plaučiai "Slovinkim Viešpatį" (pgl. 11 psl.); jis laisvosios etikos atstovas, jį pagrindžias ne dieviškuoju įstatymu ir jo normomis, bet "sveiku žmogaus protu": "Apsieisim ir be Romos. Nevok, neužmušk... Kam čia dar Dievą išgalvoti? Sveikas žmogaus protas sako, kad negalima. Protas! Tik reikia daugiau šviesos, mokslo..." (158 p.).

Ir Kreivėnas į Lietuvą atėjusį komunizmą dėjo vilčių, kad jis atneš tikrąją laisvę, parems ir sustiprins tą pažangą ir mokslą, kuriuo jis jau seniai sirgo ir sūnų Petrą mokė tuo keliu eiti. O nuosavybė? Kreivėnas pilnai tikėjo, kad naujoji valdžia bus tokia išmintinga, paliks ūkininkams nuosavybę ir nesugriaus ūkinės krašto pažangos, mat, to ir "sveikas protas reikalauja".

Kitu požiūriu ir skirtingame fone komunizmo problema ir naujuosius krašto įvykius sprendžia "Dulkės raudonam saulėleidy". Romano visą fabulą didžiojo svorio atsiemė ir charakteringai Norkaitienė šeima, išaugusi "Lietuvos Aido" paunksnėje, kuri, dėdama centą prie cento, pasistatė dviejų aukštų namelį miestelyje, laikė nuomininkus, įvairiais būdais čulpė iš jų kuo daugiausia naudos, kaip akį kaktyto saugojo mokytojo vietelę ir savo gyvenimo gairę visada uoliai laikė prie krašte puošančio vėjelio iš viršaus...

Kai Lietuvos vieškelio pasirodė dulkės, sukeltos rusų tankų ir automobilių, Norkaitienė, būdama tokia jautri ir net neįėjusi į naujųjų įvykių stebėti, nerviška pasitinka iš miestelio grįžusį vyrą, oficialiai lyg ir apgaili, kad jau "Lietuvos nėra", tačiau tuojau susirūpina savo kailiu ir klausia vyrą: "Kažin, Jurguti, ar tu dabar gausi kokią vietą? Kažin, kiek ten Rusijai mokytojai gauda algos?" (15 p.). Norkaitienė šeima, jau per eilę metų įpratusi salionėlyje keisti valdžios žmonių paveikslus, įpratusi ramiai sau prisiiderinti prie naujo vėjelio, komunizmo pavojaus grėsmėje taip pat samprotavo, kad pakaks tik pakeisti salionėlyje paveikslus, vietoje Smetonos pakabinti Staliną, išnešti religinį paveikslą "Kristus ir Apaštalai", o jo vietoje pakabinti kokį gamtos peizažą, gi po to, jau naujosios "dekoracijose", vėl ramiai tekės sau sotos šeimos gyvenimas. Norkaitienė kreipiasi į svečią Žolyną ir jam dėsto: "bet jeigu niekur nieko... sau ramiai gyvenki... pildai, ką liepia... Jeigu tik savo šeima rūpiniesi?" (24 p.), atseit, argi ir tuomet komunizmo tėstinė santvarka galėtų būti mums pavojinga?

Norkaitiai buvo ir tipingai religinga šeima. Tik užėjus rusams, vyras kviečia žmoną: "Ei, kam, Elenute, ir bažnyčia? Pasielgiau šviesos, mokslo..." (158 p.).

nelaimės nuo mūsų namų" (15 p.). Tačiau jie, kaip ir daugelis kitų tos šeimos tipų, buvo daugiau "paradinės tapalibybės" atstovai, kurie oriai sėdėdavo išnuomotame suolelyje bažnyčioje, su pasitenkinimu žiūrėdavo į jų pačių paaugotą kieliką (pgl. 16 p.) ir gyvendavo glostomi pragmatinio religingumo jausmo: štai savo atliekame, pasimeldėme, o Dievas turi už tai mums atlyginti — saugoti, kad neprarastume tarnybos, kad nieko blogo neatsitiktų "mūsų namams", kad sveikus ir laimingus užlaikytų valandai, kada duktė Jūlytė ištėkės ir atneš tėvams laukiamą palaimą... Tai pilkos kasdienybės tikėjimas, atėjus į jį šeimai ramios tradicijos keliu, atmiestas nemaža egoistinių reikalų priemais ir patį Dievą pavertęs labdaringos įstaigos vedėju, kuris tik žmonės dalo šiltas vieteles, viskuo aprūpina ir saugo nuo nelaimių. Tokie žmonės ir tautiniame, ir religiniame Lietuvos vieškelyje buvo tos dulkės, kurios, užėjus juodam debesui ir pradėjus lyti, pavirto į purvą...

V. Ramonas, į juos žiūrėdamas, ir gailisi vargšės Lietuvos, to vieškeli iš rytų ir vakarus, kuriame jis pasigenda žvirgždų, atsparių ir tvirtų asmenybių, kurios samoningsi ir pasiaukodami moka žygiuoti Lietuvos vieškelyje. Kai kraštą nusibėdė raudonasis saulėleidis, o jo pazuose pasirodė rusų tankų dulkės, Lietuvos norkaitienė skolintais tarnaičių ir nuomininkų pinigais grūdosi pirmieji ir krautuvės, pirkosi šilkinės kojines ir angliskos medžiagos kostiumus, bijodami, kad ateis laikas, kada to pritrūks: "Dieve, kai pagavojai, kad tuoj nebus nė medžiagų, nė batų" (23 p.). Patrijotizmas ir religingumas gražūs dalykai, kilnios idėjos, už juos kada "apsimoka" kovoti ir juos oriai deklamuoti, bet "žmogus pirmiausia turi pavalgyti, apsiręngti ir tik paskui galvoti apie patrijotizmą, pasiaukojimus, kilnumus ir taip toliau" (24 p.). Gelbėdami nuosavybės trupinius, tai namelį, į kurį buvo sudėtos tarsi visos Norkaitienės viltys ir ramusis gyvenimo lūkesčiai, jie kompartijos nariui Dagui meta į glėbį vienturtę dukterį Jūlytę, dėl kurios dorai ir kilnaus auklėjimo tėvai, regis, taip sielojasi ir rūpinasi. Ta pati laikino prisiderinimo nuotaika moko tėvus įtikinti Jūlytę, kad ši sutiktų tik "šiau sau" mirtelti ir pamyluoti Dagį, turintį valdžioje įtakos ir galintį jų namelį išgelbėti, kad ir brangios dukters garbe...

3. Nereikia galvoti, kad Norkaitiai, nors būdami labai tipiniai, yra atstovaudama dalį Lietuvos visuomenės, apibendrinama visą krašto gyvenimą epochinio bolševikmečio laiku. V. Ramonas parodo ir rezistencijos atstovus, kurie drąsiai plaukė prieš srovę ir kitaip reagavo į naujus įvykius. Autorius pro skaitytojo akis praveda ištisą jų grupę: tai Amerikoje gyvenęs ir dabar valitūniški sunkenybių turis dėdė Kubilius, jo giminaitis Žolynas, gimnazijos inspektorius Vaisnys, ūkininkai Gulbinai, Lelešiai, kun. Samuolis ir kt. Jie atsveria savo galvą ir veikimu Norkaitienės šeimos prisiderinimo ir išdžiūmo nuotaiką, jie ryžtingiau priešinasi naujajai santvarkai, už tai daugiau ir aukų patiria. Gimnazijos inspektorius Vaisnys organizuoja ir remia mokinių rezistenciją, ilgais dijalogais grumiasi su savo gimnazių komunistu Dagiu, o ūkininkas paliečia naujos socialinės reformos ir ūkinės skriaudos. Tačiau, reikia pastebėti, kad šitie visi rezistencijos atstovai nėra per daug išryškintos asmenybės, sugestys tūpai, kokiais kad yra Norkaitiai, tie dvasios dulkės, kuriuos autorius stipresnėmis spalvomis rodo skaitytojui.

4. "Dulkės raudonam saulėleidy" atautos susipynusia meilės varžovų intriga, išpuosotais margais bolševikmečio įvykiais (žemės reforma, kumečių naujatyrystė, areštais, suėmimais, slapstymusi, šnipinėjimais etc.), lyg

dar kartą gyvai atkuria žmonių išgyventą bolševikmetį. Įvykius palydi trumpi, bet sulingai atvaizduoti gamtos vaizdai, nuotai, aiškiai parasytinančios veisloj, kurie drąsiai plaukė prieš srovę ir kitaip reagavo į naujus įvykius. Autorius pro skaitytojo akis praveda ištisą jų grupę: tai Amerikoje gyvenęs ir dabar valitūniški sunkenybių turis dėdė Kubilius, jo giminaitis Žolynas, gimnazijos inspektorius Vaisnys, ūkininkai Gulbinai, Lelešiai, kun. Samuolis ir kt. Jie atsveria savo galvą ir veikimu Norkaitienės šeimos prisiderinimo ir išdžiūmo nuotaiką, jie ryžtingiau priešinasi naujajai santvarkai, už tai daugiau ir aukų patiria. Gimnazijos inspektorius Vaisnys organizuoja ir remia mokinių rezistenciją, ilgais dijalogais grumiasi su savo gimnazių komunistu Dagiu, o ūkininkas paliečia naujos socialinės reformos ir ūkinės skriaudos. Tačiau, reikia pastebėti, kad šitie visi rezistencijos atstovai nėra per daug išryškintos asmenybės, sugestys tūpai, kokiais kad yra Norkaitiai, tie dvasios dulkės, kuriuos autorius stipresnėmis spalvomis rodo skaitytojui.

4. "Dulkės raudonam saulėleidy" atautos susipynusia meilės varžovų intriga, išpuosotais margais bolševikmečio įvykiais (žemės reforma, kumečių naujatyrystė, areštais, suėmimais, slapstymusi, šnipinėjimais etc.), lyg

Konkursas scenos veikalui parašyti

VT Lietuvių Išlaikymo Tarnyba skelbia konkursą scenos veikalui parašyti šiomis sąlygomis:

1. Veikalas skiriamas jaunimo teatrui ligi 15 metų amžiaus.

2. Veikalo idėja — žadinti tėvynės meilę. Turinys gali būti paimtas iš Nepriklausomos Lietuvos gyvenimo, iš kovų meto už nepriklausomybę, iš paskutinio karo meto, ar partizanų žygių, okupacijų, iš tremties gyvenimo.

3. Veikalas turi būti kelių veiksmų, apytikriai per dvi, o ilgiausiai per pustrėčios valandos suvaizdintas, įskaitant ir pertraukas.

4. Veikalas turi būti visai originalus, ir niekur dar nespauzdintas.

5. Konkurso terminas — 1951 metų gruodžio 31 diena. Ligi tos dienos autoriai slaptyvardžiais pasirašytus veikalus, o uždarame voke nurodę ir savo tikrąją pavardę bei adresą, įteikia Amerikos Lietuvių Tarybai, 1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. USA.

6. Už du geriausius veikalus Lietuvių Išlaikymo Tarnyba skiria dvi premijas I—1200 DM ir II—800 DM, jei autoriai gyvena Vokietijoje, arba 250 dol. ir

150 dol., jei autoriai gyvena kitur.

7. Jury komisijos sąstatas bus paskelbtas vėliau.

8. Lietuvių Išlaikymo Tarnyba pasiūlo sau teisę išgauti premijuotus veikalus nuosavybėn, sumokėdama už juos autorius sutartą honorarą.

9. Dėl informacijų konkurso reikalais prašoma kreiptis į Lietuvių Išlaikymo Tarnybą, adresu: Jonas Makauskis, (14b) Reutlingen, Liederstr. 94, Germany.

Liet. Bibl. Tarnybos Biuletinio leidimą perėmė Lietuvių Išlaikymo Tarnyba, apsiėmusi atlyginti redaktoriui ir padengti kitas išlaidas. Red. p. A. Ružancovas šiuo metu ieško žurnalo ar laikraščio, kuris sutiktų biuletinį leisti spausdinamą spaustuveje. Kartu aiškinasi galimybes spausdinti jį rotatoriumi.

Pastaruoju metu Bibl. Tarnyba paruošė lietuvių periodinės spaudos laisvajame pasatlyje sąrašą, kurį buvo užsakęs Valstybės Departamentas Vašingtone. Į sąrašą įtraukta 93 leidiniai — JAV 52, Kanadoje 7 ir tt.

"Skunkė" tikrai nekvepia

Apie karalių juokdarius ir Pulgį Andrių

Juoktis sveika — skelbia viso pasaulio daktarai, išmėnciai ir paprasti žmogeliai. Senovės karaliai turėdavo juokdarius. Puotų metu jų sukeltas juokas, sako, palengvindavęs skilvių darbą. Tremtis, nors ji ir nieko bendro neturi su karalių ištaigingu gyvenimu, mums iškėlė visą eilę kartais gana tragikominių situacijų, paskirų asmenų daugiau ar mažiau smerktinų ydų. Pulgis Andrius dar Vokietijoje leido "Dievo Paukštelį". Juokėmės jį skaitydami, kvatojom, nors skilviai tada alkanus maršus grojo. Turėdamas neabejotiną humoristą talentą, Pulgis iki pat paskutinės dienos savo laikraštį sugebėjo išlaikyti reikiamoje aukštumoje, nenukrypdamas ir asmeniškumų ir tokių nesėkmių jūmorą nuo kurio nebeat arkliai galėtų įžvengti. Dėl to ir po keletrių metų kiekvienam malonu prisiminti ir Pulgį ir jo neužmirštamą "Dievo paukštelį".

"Skunkė" išėina linksminti Kanados lietuvių

Su dideliu dėmesiu Kanados lietuvių visuomenė sutiko vietinės gamybos humoristinį laikraštį "Skunkė". Po tragiškai pasibaigusio Montrealio "seimo" ir prasidėjusių nesutarimų jūmoras ne vienam atrodė geriausia priemone vienybei atstatyti, ar bent jau gerokai įsitempusiems nervams atpalaiduoti. Nuosirdžiai pasijuokė, ir didžiausi fanatikai paduoda vienas kitam rankas.

Tiesa, laikraščio pavadinimas pasirodė truputį neįprastas lietuviškai liežuviui. Pavarčius anglų kalbos žodyną, aiškėjo, kad tai čia turima reikalo su anglišku žodžiu — lietuviško šeško pusbrolis, dėdė ar dar tolimesniu giminaičiu. Jeigu redaktoriui "Skunkė" geriau patinka už šešką, tebūnie jo valia — skaitysime "Skunkę". Skaitytojui juk svarbu jūmoras, ne laikraščio pavadinimas.

Abu lig šiol pasirodė "Skunkės" numeriai gana skystoki, literatūrinio pajėgumo nieko nesiskiria nuo tų margų leidinių, kuriuos Vokietijoje leisdavo kiekviena tremtinių stovykla. Tiesą sakant, literatūrinio šedvro sunku tikėtis, nes gi visi žinome, kad ir "Skunkės" redaktorių juokas "kepa tikiai nuo tiesioginio darbo atliekamu laiku, o be to, dar nėra suspėjęs pasižymėti didelio humoristo talentu...

Nekultūringas pravardžiavimas Antrajame "Skunkės" numeryje galima surasti labai neskanus jūmorą pavyzdžių. Didžiausia

sensacija, be abejo, skaitytojams buvo poeto Henriko Nagio pakrikštijimas Šudnagiu. Galima sutikti su "Skunkės" redaktoriaus nuomone, kad poetai neturi kritikuoti ir smerkti kitų poetų kūrinių, nors tai toli gražu ne absoliuti tiesa, tačiau šitaip nesunkiai pravardžiuoti net ir "Skunkę" neleistina. Galimas dalykas, "Skunkės" redaktoriui toks pavardės darymas atrodė dideliu jūmoru. Deja, čia nėra jokio jūmorą — vien nekultūringumo žymė. Jūmoristinis laikraštėlis vis dėlto neturi ir savo puslapius įsileisti piemenų žodyno...

Savo laiku prof. Keliuotis vedė sunkią kovą su dailininku Rūgštele. Keliuotis buvo teisus ir jis pralaimėjo diskusijas dėl vieno sakinio: "... iš rūgštelės giros nepadarysi..." "Skunkė" kartoja tą pačią klaidą. Jeigu jos redaktoriui nepatinka Nagys ar kuris kitas asmuo, žinoma, ji galima patraukti "per dantį", bet tą operaciją reikia atlikti kul tūringai, paliekant ramybėje visus dvokiančius žodžius — tuo labiau, kad tokių epitetų išauklėtas žmogus net kasdieninėje kalboje neverta...

Atsargiau su žodynu

Išdrąsinęs "Skunkės" redaktorių, atiduodamas duoklę "Liaudies Balso" rėmėjams, taipogi priraito daugiau ar mažiau nesėkmių pavardžių, pavyzdžiui, Bamba, Miškins, Mašna, Užpirdis, Kiaulbūda ir t. t. "Skunkė" leidėjas ir redaktorius juk jūmorą, rodos, galėtų surasti ir be tokių neskoningų žodžių pigios pagalbos. Žongleriavimas nesėkmių žodžiais užmuša visa jūmorą ir katastrofiškai kenkia pačiam laikraščiui.

Pirmajame numeryje redaktorių mėgino paaikškinti, kodėl jis laikraštį pavadino "Skunkė" — skunkė yra toks gyvuliu kas, kuris ir nepageidaujamus asmenis gali paleisti labai neskanus kvapo skystį. Žinoma, skunkė lieka skunkė ir ji gali naudoti savo ginklus be jokios atsakomybės. Tačiau neatdoro, kad kultūringam žmogui dvidešimto amžiuje apsimokėtų sekti kažkokios laukinės skunkės pavyzdžiu — kas gi bus, kai "Skunkė" nuo nesėkmių žodžių iš tikrųjų pradės dvokti!...

Vyt. Kastytis

Redakcijai prisiūsta

Dr. Pr. Gaidamavičius, Išbloktas žmogus, Benamio likimo perspektyvos, išleido "Venta" 1951 m., 280 psl.

Knygų Lentyna, Liet. Bibliogr. Tarnybos Biuletinis, red. ir leid. Al. Ružancovas, Nr. 5-6 (36-37), IV tmetai, gegužė-birželis 1951 m., 4 psl.

Aidai, 1951 m. birželio mėn., Nr. 6 (40), 241-288 psl.

Turiny: V. Vaitiekūnas, Pijaus XI socialinė demokratija; J. Aistis, Apie laiką ir žmones — poesis veritas; Z. Ivinskis, Merkels Giedraitis (tešynys); Prof. Vl. Silkskis, Rytų Newmanas — Vl. Solovjevo 50 m. mirties sukačiai paminėti; A. Tulyš, Kum berlando kalnuose; K. Bradūn, Vinco Kazoko ir Jurgio Janavičiaus eilėraščiai. Kūrybos pasaulis, knygos ir žurnalai, Religijos gyvenimas, Visuomeninis gyvenimas. 7 iliustracijos.

Karys, 1951 m. birželio mėn., Nr. 8 (1267), 18 psl. ir viršelis.

Pr. Enskaitis, Svajūnas, Gintaro krašto legendos — pasakos, Prošvaisčių skaitymai, Nr. 4, išleido "Rūta", 1951 m. liepos mėn., atspausa 1250 egz., Rodney, Ont. Canada, 52 psl., kaina \$0.25.

Lietuvos Ūkio Atstatymo Studijų Komisijos darbai, sąsiuvinys II, 1951, 58 psl., rotatoriu. Turiny: Prof. Dr. V. Manelio "Žemės reformos gairės", pranešimai ir kt.

Leidžiamas vien tik rusiškos operos

Naujai LTSR operos privalo būti rusų kompozitorių, nesvarbų carinių ar dabartinių. Vilniaus konservatorijai draudžiama mokiniams demonstruoti ar juos mokyti arčiau vakarietiško operų. Balandžio 12 d. konservatorijos rėžiniame koncerte studentai išpildė Rimsko Korsakovo "Caro sužadėtinės" ištraukas. Dirigavo doc. S. Delicjev, chorą vedė A. Budrūnas.

VINCAS RAMONAS

Dulkės Raudonam Saulėleidy

(Ištrauka iš tik ką pasirodžiusio romano)

5.

Valgomajame dar nieko nebuvo, kai Žolynas su Kubiliu atėjo vakarienės. Juodu nustebė: ant stalo gėlės, stalas užtiestas nauja staltiese. Net lėkštės ir peiliai atrodė švaresni ir daug linksmiau žibėjo. Kitam kambary buvo girdėti linksmas Norkaitienės juokas. Tarpdury pasirodė ponas Norkaitis.

— Aha, aha, prašom, — sutiko jis savo gyventojus. — Truputį teks palaukti. Mes čia turim gerbiama svečią. Prašom toliau, prašom.

Gerbiamas svečias buvo gydytojas Gudynas. Jis buvo netoli keturiasdešimties, vidutinio ūgio, riebus, net pro vasarinius marškinius buvo matyti gerokas taukų sluoksnis ant apvalaus pilvuko. Jis buvo pradėjęs plikti ir savo juodus plaukus buvo, matyt, šepečiu suglostęs. Taip jis stengėsi paslėpti švieses galvos vietas. Jo riebus veidas žibėjo nuo prakaito. Sveikindamasis jis lyg klausdamas pažvelgė į Žolyną savo didelėmis, rudomis, kaip kaštanoi, akimis. Žolynui nemalonu buvo tas jo pažvelgimas ir jo ranka — minkšta ir drėgna. Taip pat prakaituota, kaip ir veidas.

— Taip, — pasakė jis pasisveikindamas.

— Tai taip pat gydytojas, norėjau pasakyti — būsimasis, — čiauskėjo Norkaitienė, akimis Gudynui rodydama Žolyną. — Ir dar turiu pasakyti — rašytojas, poetas.

— Na, tai jau, prašau atleisti, du nesuderinami, kaip čia pasakius, dalykai — gydytojas ir poetas, — atsiliepė Gudynas.

— Ar aš būsiu gydytojas, tai dar neaišku, o rašytojas... Dėkoju ponai už tokį gerą pripažinimą.

— Nebent, nebent... nemanot būti gydytoju. Aš, kaip gydytojas...

— Kodėl, ponas daktare, manot, kad nesuderinama?

— Na, kaip čia pasakius, gydytojas, žmogus praktikas, proto žmogus, o poetas gyvena nereikalingomis, prašau atleisti, ligotomis svajonėmis.

— Tos ligotos svajonės dažnai reikalingesnės, kaip sveikas protas. Toks jau žmogus yra — kaip mažas vaikas, kuris užmiršta šalia padėtą duoną, o džiaugiasi dulkelių žaidimu saulės spindulių juostoj.

Norkaitienė įsižiū:

— Ponas Žolynai, o kodėl vaikas užmiršta duoną? Todėl, kad jis jau sotas. O kodėl jis gėrisi dulkelių žaidimu? Todėl, kad jis sotas.

— Puikiai, poniete! Aukso mintys! — sujudo Gudynas ir nosine nubraukė nuo kaktos prakaitą.

Jūlyta piktai pažvelgė į motiną, o motina triumfuodama šypsojosi.

— Prašau atleisti, aš neneigiu poezijos, — tęsė Gudynas. — Žinoma — Puškinas, Lermontovas, Gogolis... Arba mūsų Maironis ir jo: "Kaip gi gražus, gražus rūtelių darželis..." — pabrėžė Gudynas, meiliai linktelėjęs Jūlytai. — Aš nežinau, ką jūs parašėt ir ką dar parašysit, aš norėčiau, kad man tektų nutilti ir parausti, bet aš kalbu apie dabartinius mūsų jaunuosius rašytojus — geriau, kad jie eitų gatvių šluoti, tai bent būtų nauda.

— Kuriuos, būtent, jaunuosius jūs taip smerkiat?

— Kuriuos? Aš, tiesą sakant, jų ir neskaitau.

— Ir gerai darot, — susijuokė Žolynas. — Man rodos, jūsų skilvys virškina gerai, jūs nemiga nesergat...

Jūlyta sėdėjo nuleidusi akis ir pešiojo staltiesės kraštą.

— Kaip čia pasakius, jūs norėjot man įgelti, bet apsirikit. Aš savo credo pasakysiu atvirai — žmogus tiek gyvena, kiek įdeda čia. — Jis parodė į savo apvalų pilvą. — Kepta antis ir vyno stiklas — geriausia poezija.

— Gaila, ponas daktare, kad mes šiandien negalim pasiūlyti keptos anties, bet ką nors vis užkšim. Prašom vakarienės. Jus, ponas daktare, turi mylėti kiekviena moteris, kuri yra gera šeiminkė. Kad būčiau jaunesnė, tiesiog jus išmylečiau, — pabaigė ji ir pažvelgė į Jūlytę.

Visiems sėdant prie stalo, atėjo ir Vaisnys. Tik pamačiusi jį, Norkaitienė šoko prie dukters.

— Jūlyte, neleisk nuobodžiauti ponui daktarui. Prašau, Jūlyte. Kvieskit ją, ponas daktare. O šita vieta bus ponui Vaisniui.

Kažin kaip keistai pažvelgė į Gudyną, Vaisnys nusimėmė akinius ir ilgai sluostė juos, greitai mirkėdamos akimis. Žolynui pasirodė, kad jis skeptiškai trina ne tiek stiklus, kiek rėmus.

Jūlyta žiūrėjo į stalą ir ant piršto sukinėjo mažytį žieduką.

Žolynas atsargiai pažvelgė į Jūlytę, o paskui vėl į Vaisnį. "Aha", pagalvojo sau.

— Prašom kumpio, ponas daktare. Jūlyte, įpilk ponui daktarui.

— Aš beveik negeriu, bet kada šalia manęs tokia jaunystė, tai turiu užmiršti savo nusistatymus. Susimuškim, panele Jūlyte, karštesnė srovė nueis per gyslas.

— Vienas Dievas žino Aukščiausiasis, — atsiduso Norkaitis, —

**Parduodant ar perkant namą
mielai Jums patarnausiu!**

žinau lietuvišką skoni ir norą. Galiu sudaryti paskolas.
Veltui suteikti informaciją apie parduodamus namus,
paskolas, biznis ir tt. Jūsų patarnavimui

VACYS VASILIAUSKAS
skambinkite telef.: LA 4817, LA 5804, LO 7871

933 Bloor Street West
(1 blokas į vakarus nuo Ossington Ave.)

J. Green Real Estate

Karas labai pabrango

Kiekvienas naujas karas kaš-
tuoja vis brangiau ir brangiau.
Jei dabar prasidėtų naujas ly-
giai toks pat karas, kaip praėjus-
is, jis kaštuotų beveik du kar-
tu brangiau, nes pinigų vertė
yra labai puolusi — viskas pa-
brango, o be to, atsiranda naujų
karo reikmenų ir kareivių rei-
kalavimai pakyla. Pavyzdžiui
imant Kanados kainas bei kareiv-
ių aprūpinimą, apskaičiuojama,
kad vieno kareivio apranga da-
bar kaštuoja bent 66% brangiau,
kaip 1941 m.

Dabartinės lauko patraukos
kaštuoja dvigubai brangiau, da-
bartinis povandeninių laivų me-
džiotojas — žymiai patobulintas
— yra 5 kartus brangesnis, dvi-
motorinis naikintuvas — 4 kar-
tus, o kovos lėktuvas — 16 kartų.

Kariškų batų pora pakilo nuo
\$5.20 iki \$9.63, artilerijos sviedi-
nys — nuo \$12.39 iki \$29.59, ant-
klodės pabrangė iki 134%, dra-
bužiai iki 29%, o pilna kareivio
apranga dabar kaštuoja 220, t.y.
61% brangiau, kaip 1941 m. Pra-
eito karo jūrų laivas fregatas
kaštavo \$1.700.000, o dabartinis
— \$8.000.000, nes jis išvirto veik-
i naikintoja. Karo metu "Mosqui-
to" lėktuvas kaštavo \$175.000, o
dabartinis panašus bombonešis
kaštuoja per \$500.000.

Tad nenuostabu, kad ir ginkla-
vimosi išlaidos dabar yra daug

**Laisvės šaly kalėjimas už
nepajėgumą dirbti**

Karaliaučiję balandžio mėn.
20 vietos gyventojai nuteisti nuo
2 iki 5½ metų sunkių darbų
kalėjimo už "nepadorumą dēmo-
sio bei sabotavimą sovietinių pa-
žangiųjų darbo metodų". Teis-
me gynyba bandė teisinti kalti-
namuosius, kad jie dėl nedaval-
gymo yra nusilpę ir didelių ga-
mybinių reikalavimų nepajėgia
atlikti. Bolševikinis teismas, ži-
noma, jį nekrepė jokio dēmo-
sio ir pasmerkietį buvo išvež-
ti į S. Rusijos darbo stovyklas.

Tas pats dedasi ir Lietuvoje.
"Liaudies Balsas" tegul nurodo
mėnors ir gobšiausio kapitalizmo
kraštą, kuriame dirbti nepajė-
gias darbininkas būtų pasmer-
kiamas kalėti. Taip elgiamasi tik
vergijoje.

Diktatoriaus dukros vestuvės

Liepos 15 d. įvairūs pasaulio
laikraščiai paskelbė, kad Mask-
voje tik ką pasibaigė mylimosios
Stalino dukros Svetlanos vestu-
vės. Ji ištėkėjo už Lazaro Kaga-
novičiaus sūnaus. Stalinas kurį
laiką prieš šienis vedyboms dėl
to, kad žentas žydas, pageidavęs
kokių politikos ar kariškio, bet
pagaliau nusileidęs. Svetlana bu-
vo vieną kartą jau ištėkėjusi ir
turinti vaiką. Kur dingio jos pir-
masis vyras, neskelbiama.

Vestuvės buvusios labai triukš-
mingos ir puošnios, trukusias net
pora savaitę. Šampano ir vod-
kos buvę išlieta marios. Svečių
buvę apie 1000. Protopaiš bu-
vusi kabaretinė programa, kurią
išpildė Maskvos Didžiojo teatro
baleto artistai. Puotos metu bu-
vę naudojamos carų aukšinės
lėkštės. Nuotakos dėvėtos bran-
genybės buvusios vertos 280.000
dolerių. Jaunavedžiai vykstą į
poveidybinę kelionę į Rumuniją,
Bulgariją, Vengriją ir Čekoslo-
vakiją.

— Vašingtonas. — Per pasku-
tinę United Air Lines lėktuvo
katastrofą, kurioje žuvo 50 žmo-
nų, žuvę labai svarbių doku-
mentų, liečiančių Korėjos karą,
gabentų iš Tokio į Vašingtoną.
Saugumas aiškina ar tai nebuvo
sabotažo vaisius.

— Helsinkis. — Suomijos par-
lamento rinkimus laimėjo susi-
blokavusios 3 partijos: agrarai,
konservatoriai ir švedų liaudies
partija. Jos gavo daugiau pusės
vieta.

— Naujorkas. — J. Malik su
žmona ir dukra, 7 m., liepos 6 d.
išplaukė į Rusiją vasaros atosto-
gu. Yra kalbų, kad į savo postą,
kaip Sovietų delegacijos JTŲ va-
das, nebegrįšias. Būdinga, kad
savo garbiosios birželio 23 d.
kalbos jis "susirgo" ir niekas iš
jo nieko nebegalėjo išgauti.

Pasaulinis kalendorius

Reformuotas kolendorius bu-
vo 1930 m. paruoštas "Pasauli-
nės Kalendoriaus draugijos". Jis
jau buvo įtrauktas į JTO darbo-
tvarę, bet diskusijos buvo at-
dėtos dėl laiko stokos. Už jį pasi-
sakė visa eilė tarptautinių darbo
unių, eilė įvairių tikybų dvasi-
ninkų, o ypač ūkinio gyvenimo,
prekybos, pramonės, atstovų.
Naujojo kalendoriaus pagrindi-
nis pliusas yra jo pastovumas ir
paprastumas.

Kiekviena data išpuola tą pa-
čią savaitės dieną bet kuriais me-
tais, o keturi ketvirčiai yra toly-
gūs visais atžvilgiais. Pirmas
mėnuo kiekvieno ketvirčio turi
31 dieną, kiti du mėnesiai turi po
30 dienų, kiekvienas ketvirtis
prasideda sekmadieniu ir baigia-
si šeštadieniu. Kiekvienas mėnuo
turi tą patį darbo dienų skaičių
per metus.

Dabartinio kalendoriaus kom-
plikacijos kyla daugiausia iš to,
kad 52 savaitės išpuola 364 die-

Ispanija atgaivins monarchiją

Gen. Franko, ryšy su sutarti-
mi su JAV bei Ispanijos įsijungi-
mu į Europos gynyimo frontą, lie-
pos 19 d. pakeitė savo kabinetą,
sudarytą daugumoje iš monar-
chistų: iš 16 kabineto narių 9 mo-
narchistai, 3 falangistai, 2 "spe-
cialistai", 1 nuosaikus kairysis ir
Rusijoje praeito karo metu kovo-
jusios Mėlynosios Divizijos va-
das gen. A. M. Graude.

Monarchijai atstatyti yra dar
1947 m. paskelbtas Franco dekre-
tas, bet jis nusistatęs prieš sosto
pretendentą Don Juan. Pasklido
gandų, kad Don Juanas pasiry-

žęs sosto atsisakyti savo 13 metų
sūnaus Joan Carlos naudai, jei
jis būtų karūnuojamas, valdžią
paliekant 3 regentų tarybai.

Don Juano tėvas Alfonsas
XIII sosto netekė 1931 ir mirė
1941 m. Pagal 1947 m. dekretą
karalius gali būti ispanas, kata-
likas ir nejaunesnis 30 metų, o
regentų taryboje būtinai turi bū-
ti Ispanijos bažnyčios galva. Pa-
gal tą dekretą Ispanija tebesanti
monarchija, o monarcho pasky-
rimas priklausys dabartinei vals-
tybės galvai, atseit Franko.

Kodėl Stalinas nenustebo?

Dauguma amerikiečių ilgai ne-
tikėjo šnipais veikiančiais Sov.
Sąjungos naudai JAV-bėse ir jų
bylas laikė nesąmonėmis. Tačiau
šnipai ir jų pogrindžio veikla ke-
lia didelio susirūpinimo. Viena iš
paskutiniųjų šnipų bylų atiden-
gė gana įdomių faktų. Tai buvo
šnipų Rosenbergų, jo žmonos ir
David Greenglass byla.

1944-45 metais Rosenbergas, jo
žmona ir Greenglass savo šnipi-
nėjimo darbą buvo išvystę labai
sėkmingai. Suėmus Dr. K. Fuchs,
Londonę, užsibaigė ir jų žaidi-
mas. Rosenbergas išsigando.
Greenglass tuo metu dirbo atomi-
ninių bombų tyrimo laboratorij-
oje Los Alamos. Rosenbergas
skubiai nuskrado pas jį, perdavė
jam \$5000 — "gryno Maskvos
aukso" — ir patarė skubiai iš-
vykti į Meksiką. Ten jis turėjo
parašyti laišką Sov. Sąjungos
ambasadoriui. Po trijų dienų jis
turėjo ateiti prie Kolumbo pa-
minklo mieste ir susitikti žmo-
gų, kuris duos tolimesnes infor-
macijas ir dokumentus į Švediją,
o iš ten į Šveicariją ir už gele-
žinės uždangos, kur jo nebepa-
sieks FBI.

Greenglass paėmė pinigus, ta-
čiau Meksikon nevyko, bet liko
savo kambarį laukdamas JAV
saugumo valdininkų...

Kanados balsas

Siuo metu Kanados ukrainie-
čiai varo gyvą akciją, reikalau-
dami, kad už geležinės uždan-
gos transliuojamos "Kanados
balso" programos būtų duoda-
mos ne vien rusų ir čekų kalba,
bet ir ukrainiečių bei lenkų.
Klausimas buvo iškeltas parla-
mente per paklausimą užsienio
r. ministeriui Pearson, kurį pa-
teikė ukrainietis parlamento na-
rys Decore. Pearson sutiko, kad
tokios transliacijos būtų naudin-
gos, tačiau nepraplėstų stočių bei
personalo, tai esą neįmanoma.
Kad galima būtų tai įvykdyti,
esą, reikėtų CBC paskirti naujų
sumų.

Ukrainiečiai vis dėlto turi da-
vinių, kad klausimas yra svar-
stomas ir, norėdami tai pagrėti-
ti, pradėjo bombardavimą lai-
škais. Siūlomas laiško tekstas bu-
vo paskelbtas spaudoje net ang-
lų kalba.

**Katalikų komunistinis
eksperimentas**

Italijoje įsikūrę Pijaus XII
vardo socialinė organizacija, ku-
ri užsimojo padaryti nemarksis-
tinio komunizmo bandymą. Pla-
nuojama tam bandymui panauo-
doti 25.000 karo našlaičių italų.
Numatoma grupėmis po 20-30
berniukų nuvežti į kolonizacijai
tinkamų kraštų neopagyvendin-
tus rajonus vieno vienuolio sale-
ziečio, prancišcono, jėzuito ar kt.
vadovybėje, ten juos išauginti,
apvedinti ir tuo būdu sukurti
kooperacinių pagrindų gyvenan-
čių bendruomenę. Tam reikaliui
Italijos vyriausybė jau sudarė
atitinkamą sutartį su Brazilija.
Deramasi su JAV, Argentina, Či-
le, Bolivija, Kolumbija, Ekvado-
ru, Meksika, Nikaragua, Parag-
vaju, Peru ir Urugvaju.

**STALIUS
KONTRAKTORIUS**

medžio, cemento, "arborite, tiles" ir
kiti maži bei dideli darbai.
Viduje ir lauke.

JON. GREIČIUNAS
Telefonas ME 7651
91 HILLCREST DRIVE, TORONTO

Kvalifikuotas auto mechanikas
privatai taisau įvairiom ligom sergančias mašinas

už pusę kainos
kaip kitur. Dirbu Ford garaže, turiu Canadian mechanic License

JUSTINAS KERPIS
21 McKenzie Cresc. Toronto, Ont. Telefonas LO. 0601

Gėlės!
Didžiausias pasirinkimas iškilmingiems atvejams ir namų
papuošimui, Toronto latvių gėlių krautuveje

"LOTUS"
854 BATHURST ST. (vienas blokas į šiaurę nuo Bloor St.)
Telefonas KE. 3884

Lietuviška Moterų Plaukų Kirpykla
JANET'S BEAUTY SALON

346 Broadview Ave. (kampas Gerrard), Toronto.
Skambinkite GE. 6620. Atidaryta kasdien 9-9 val.
Savininkė J. Viliūnienė.

Life - Fire - Auto
VITOLDAS KRUPAVIČIUS
GENERAL INSURANCE SERVICES
Tuoj pat draudžia: automobilius, bran-
genybes, rūbus, baldus, įmones ir namus
nuo ugnies ir vagysčių. Taip pat veltui
suteikti informaciją ir patarimus.

LIFE INSURANCE
Bet kokioms informacijoms telefonuokite
ar kreipkitės asmeniškai

55 YONGE ST. — TORONTO
Telefonas EM 3-6331

Po darbo valandų, šeštadieniais ar šven-
tadieniais prašau telefonuoti LL. 9204.

ZIEDUS, PINIGINES IR ALBUMUS
su lietuviškais ženklais ir įvairius
laikrodžius, gausite tik pas vienintelį

"Adrian Jewellers" atstovą
JONĄ BERZINSKĄ

872 Dundas St. W. Tel. WA 2429
106 Evelyn Cresc. Tel. MU 3940

Parduodame:
231 naujų ir vartotų vyr. ga-
bardino paltų — įvairių rūšių
kaina nuo \$10 iki \$40

452 naujus ir vart. kostiumus
Tropinius kostiumus už \$10.

P pinigai įmokami iš karto

Hollywood Clothing
270 QUEEN ST. WEST
(kampas Beverley)

**MANNING CARTAGE
& MOVERS**
184 Manning Ave.
Tel. WA-0791

Perkraustome ir pervežame
įvairius daiktus vakarais ir
dienos metu. Kalbame vokiš-
kai, rusiškai ir lenkiškai.

**AKIŲ SPECIALISTAS
M. STEPANUK**
(optometrist)

Patikrina akis ir pritaiko
akinius, jei reikalinga

Bathurst Medical Building
312 Bathurst. Telef. EM 3-6373

**HNATYSHYN
VAISTINE**

paruošia vaistus pagal Kana-
dos ir Europos receptus.
Greitas pristatymas.

312 Bathurst St. Tel. WA 4956
Toronto, Ont.

**R. MacIntyre Aylesworth
B.A.**
**ADVOKATAS IR
NOTARAS**

B. 61, 880 Bay Str.
(Bay Grossvenor Bldg.)
Tel. RA 2107-8 arba RA 1787
Kalbame vokiškai ir rusiškai

GIBSON ŠALDYTUVAI

Dėmesio !!!
Liko tik keletas šaldytuvų,
kurie parduodami
be takų.

Mes taip pat turime krosnių,
skalbimo mašinų, radio ir ki-
tų elektr. reikmenų.

Mes aptarnaujame baldais
įvairius kambarius. Parduo-
dame specialius

VAIKŲ VEŽIMELIUS
ir elektr. ventiliatorius.

ŠALDYTUVAI už \$325
ir daugiau.

**GROTELL
ELECTRIC**
214 OSSINGTON AVE.
TORONTO
(prieš Pix kino teatrą)

Ar jūs pageidaujate
pirkti namus, farmas, hotelius ir kitokius biznius Hamiltono,
St. Catharines ir Toronto rajonuose?

Kalbame visokiomis kalbomis.

Kreiptis A. D A G E L I S, Telef. 9-4684 arba 5-1509
reprezentuoja Kenneth J. Coope, Real Estate Broker
and General Insurance.

707 Barton St. E. Hamilton, Ont. Telef. 9-4684 arba 5-1509.

**LIETUVIS ELEKTRIKAS
— TORONTE —**

Instaliuoju naujus namus, vasarnamius, prijungiu elektrines ply-
tas, elektrinius vandens tankų kaitintuvus ir kitus įvairius elekt-
ros darbus atlieku pigiau ir greita.

Vytautas Juškevičius
Skambinti vakarais tarp 7 ir 9 val. tel. LO 3517

HIGH PARK CHIMNEY SERVICE

Valome, statome naujus ir taisome senus kaminus ir tvarkome
gazo ir alyvos krosnių linijas (transitlining).

K. D A R G I S
54 Indian Trail, Toronto. Telef. LL 2252

Lietuvių Baldų Krautuvė
"MOHAWK FURNITURE"
— 2448 Danforth Ave., Toronto. — Telef. OX. 4444. —

Didelis pasirinkimas baldų, radio, televizijos aparatų, šaldytu-
vų, skalbimo mašinų, krosnių ir vaikų baldų.

Minkštus baldus dirbame pagal užsakymus ir taisome senus.

Lietuviams 10% nuolaida
Krautuvė atidaryta iki 9 val. vakaro.

AR APDRAUDEI VISKĄ KĄ TURI?
Visais apdraudimo reikalais kreipkitės į:

Y. ONYSCHUK
INSURANCE & REAL ESTATE
Susikalbu įvairiomis kalbomis.

Perku ir parduodu, keičiu įvairias nuosavybes
1165 Dundas St. W. Toronto. Norint skambinkit: KE 5944.

RADIO DESPATCHED

A.B.C. TAXI

TEL. EM 3-2131
Budime 24 valandais

**THE TWO LITTLE
JEWELLERS**

Mūsų krautuvėje turime didelį pasirinki-
mą: laikrodžius, deimantų, brangak-
menių ir sienuinių laikrodžių.

Taisome įvairių rūšių laikrodžius. Ga-
lite mokėti grynais arba duodame
išsimokėjimui. Kalbame ukrainiškai.

Užėikite į
558 QUEEN ST. WEST, TORONTO
Tel. E M4-0047

**MANN & MARTEL
REAL ESTATE**

1663 Bloor St. W. (pirmas sustojimas į vakarus nuo Dundas)

PARDUODAMA:

- \$9.500 aštuonių kambarių namas Parkdale rajone. Proga gudriems vyrams gerai uždirbti.
- \$9.800. 7-ni kambariai, gerame stovyje. Du aukštai. Prie Dundas — St. Clair. Ramioje gatvėje.
- \$18.500. Vieniukos kambarių duplex. Puikių pajamų namas. Mėgiamam rajone, prie Roncesvalles Ave. Įnešti trečdali grynais. Pelningas ir saugus Jūsų santaupų investavimas.

Kreiptis į V. MELIUS

virš minėtų adresu arba telef.: OL. 2354, vakarais RU. 1-0203.

Bitės, medus ir bitininkystė Lietuvoje

(Atkelta iš 3 psl.)

giai pačių žmonių buvo baudžiami žiauriausiai, net negyvai užplakami įprastai ir pavalkus, tai senųjų drevininkų-bartnikų gyvenime didžiausias nusikaltimas buvo paliesti svetimas bites, jų medų bei vašką. O tai buvo viliojanti lengva vagystė.

Drevių saugojimas sunkus. Drevininkas, aptikęs bičių "kelmą", į tą medį tuojau įkirsdavo savo ženklą, ir jau niekam nevalia buvo jų liesti. Bitės buvo tarytum sakralinė šventenybė, kuri išdraskymas dar ir dabar prisimenamas su didžiausiu pasipiktinimu, kaip didžiausia nieksystė, jei kur pasitaiko. O anais laikais toks nusikaltimas dar būdavo labai skaudžiai baudžiamas.

Taip, pav., 13 amž. kryžiuočių kronikininkas Dusbargas pasakoja, kad senieji prūsai už išdraskymą svetimos drevės bičių (vagus) skubėdamos visada suardė visus bičių įrengimus) sugautas nusikaltėlis būdavo baudžiamas žiauria mirtimi. Jam būdavo prapjaunamas pilvas, ištraukta žarna pririšama prie medžio ir jis varomas aplink tą medį, kad žarna vinytųsi, kol krisdavo negyvas. Šiurpas ima pagaltuoti apie tokią mirtį, bet tai rodo, kokių didelių nusikaltimų buvo laikoma drevių apiplėšimas.

Krašto ūkyje bičių produktai tada vaidindavo labai didelį vaidmenį. Jei šandien vertingiausių bičių produktų yra medus, tai anais laikais vertingiausių produktų buvo vaškas. Lietuvoje vaškas buvo pirmoji ir vertingiausia eksportinė prekė, nes jis tada buvo labai reikalingas ne tik pramonėje, kur dabar vartojami įvairiausi sintetiniai vašakai, bet ypač namų apšvietimui žvakių forma. Juk visas pasaulis iki 19 amž. žvakėmis apšvietėdavo, o nei parafino nei kitų sintetinių žvakės tinka medžiagų nežinojo. Ir Lietuvoje vaško apdirbimo pramonė

Nauji kanadiečiai

Iš Bremeno 1951 m. liepos 11 d. laivu "SS Nelly" išvyko:

- Dabulskis Benius
- Dabulskis Elfriede
- Dabulskis Regina
- Diglys Kazys
- Jasutis Stepas
- Kazlauskas Ervinas
- Ezerskis Stasys
- Kazlauskas Hildegard
- Mackevičius Juozas
- Mackevičius Magdalena
- Kazlauskas Otonas
- Kazlauskas Adelina
- Kazlauskas Valteris
- Prunskus Emma
- Prunskus Peter
- Prunskus Joachim
- Volkovskis Milda
- Volkovskis Jonny

Kun. Vac. Šarka.

— Londonas. — Britai stato naują sprausminį keleivinį lėktuvą, kuris iš Londono Atlantą iki Newfoundlando perskrisdys per 7 val. Ten pastovės 90 min. pasieks Jutjorką per 8½ val. po išskridimo iš Londono.

Sustreikavo imigrantai

15 italių imigrantų, neseniai atvykusių į Kanadą, buvo paskirti žemės ūkio darbams Brantford apylinkėje. 8 iš jų po kurio laiko metė darbą, reikalaujanti mėnesinio atlyginimo \$100, vietoje mokamo \$45-50. Ūkininkai aiškina, kad jie tokios algos nesąverti, nes nemoka darbų, o jie aiškina, kad jiems negali mokėti DP algų, nes jie kelionę patys apsimokėję. Jie nesiginia metus dirbti žemės ūky, kaip pasižadėjo, bet nenorį dirbti tokiose sąlygose ir už tokį atlyginimą.

Britų dženelmaniškas

Britų spauda aprašo tokį savotišką ministerio susidūrimą su aristokratijs. Min. Bevanas, dabar jau pasitraukęs, nieko taip nekentė, kaip britų aristokratų. Ir kai vieną dieną aviacijos maršalas J. Slessor pasikvietė jį į britų aristokratų klubą White pietų klubo nariai iš nustebimo ir nuogaščio nežinojo, ką daryti. Kai ministeris po pietų ėjo iš klubo, Ilchesterio grafo Fox Strangway 43 m. sūnus pribėgęs spyrijo jam koją ir užpakalį. Bevanas tik susvyrovo, bet dar "šiaip pasiekė" savo automobilį. Rytą dieną grafai gavo pasitraukti iš klubo. "Na, ir suprantama, dėl ko", tik pastebėjo Bevanas. Tuo istorija su angliškų dženelmaniškas buvo baigta.

**AKIŲ SPECIALISTAS
L. LUNSKY. R.O.**

Pritaiko akinius visiems akių defektams. Iširia akių nervus, kurie dažnai sukelia galvos skaudėjimą ir nervingumą. Kalba slavų kalbomis.
470 College St. W. Toronto
Tel. RA 3924

DR. F. TICKETT**Gydytojas****ir****chirurgas**

Priėmimo valandos 2-3 ir 7-9 po pietų
11 Gore Vale Ave. Toronto
Telef.: WA 3754

D. HOLOTA REAL ESTATE

Pirkimo — pardavimo tarpininkas
496 Queen St. W.
(prie Denison Ave.)
Tel. WA 5232 Toronto

DANTISTAS

J. A. GORCHYNSKI
B.A., D.D.S.

312 Bathurst St.

Bathurst Medical Building
Telef. EM 3-6373 Toronto

STANLEY SHOE STORE

Aukščiausios rūšies moterų, vaikų ir vyrų batai, normalaus dydžio ir platus (E-E-E)
1438 Dundas St. W. Toronto
(prie Gladstone)

Dr. WILLIAM J. ZINCHESE

B.A., M.D., L.M.C.C.
GYDYTOJAS ir CHIRURGAS

Priėmimo valandos 2-4.30 ir 7-9 po pietų
386 Bathurst St. Toronto
Tel. WA 1344

Prityręs kvalifikuotas lietuvis laikrodininkas**STINSON'S JEWELLERY**

2186 DUNDAS ST. W. TORONTO

Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes. Garantuotas darbas ir prieinamos kainos.
Krautuvė atidaryta kasdien iki 8 val. vakaro.

TEL. WA 6812

587 QUEEN ST. W. TORONTO

QUEEN WEST FURNITURE CO

Didelis pasirinkimas naujų ir vartotų baldų. Dirbame pagal užsakymus baldų — chesterfield ir studio — kompleksus ir parduodame kilimus.

- lovų komplektai,
- suvamos mašinos,
- krosnys ir tt.

Kalbame rusų kalba

Kai norisi nusišypsoti**Įtikinantis reiškinys**

Tėvas į dukterį:

— Ar tas vaikas, kuris nuolat pas tave lankosi, ką nors rimtesnio galvoja?
— Aš taip manau, tėveli, jis net du kartus klausė, ką ir kaip mama gamina valgyti ir ar gali tėtis su ja sugyventi...

Mėnulis ir dviratis

Motina iš grįžios:

— Dukrele, ką tu ten taip ilgai veiki priemenėj?
— Žiūriu į mėnulį, mamyt...
— Sakyk tam savo mėnuliui, kad sėdėti ant dviračio ir važiuoti namo, o tu eik gulti...

Išėjimas

— Mano žmona sako, kad tamsta, pone profesoriau, per daug paėmėte už mano operaciją.
— Gaila, kad tamstos žmona per mažai vertina tamstos gyvybę.

Persistengė

Jaunas advokatas labai pradžioje gavęs pirmą bylą. Gerai pasirodęs, jis atėjo į teismą ir nekantraudamas laukia savo eilės ginamajai kalbai pasakyti. Pagaliau lauktoji minutė atėjo. Jis prieina prie advokatų staliuko ir pradeda:

— Ponia teisėjai, kaltinamasis gynybą man pavedė. Aš pirmiausia prašau patikrinti kaltinamojo psichinį sveikumą...

Namai, kurių Jūs pageidaujate!

Mes turime įvairiausių kainų namų, taip pat su mažais įmokėjimais. Jei Jūs pageidaujate pirkti namą, nepraleiskite progos pasinaudoti didžiausios Toronto firmos patarnavimais.

Lietuvių kalboje kreipkitės į MISS SHORE
Telef. KI. 1159. Namų EM. 4-2779.

A. W. Farlinger Real Estate**BR. BUKOWSKA, R.O.
AKIŲ SPECIALISTE**

Tikrinu akis ir pritaikau akinius suaugusiems ir vaikams. Priėmimo valandos: kasdien nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak. Sekmadien. pagal susitarimą.

55 St. John's Rd. W. Toronto
kampas 94 Laws St.
Tel. LYndhurst 0052

DANIEL D. STOKAL

B.A.

TEISININKAS,**ADVOKATAS,****NOTARAS**

Kalbu slavų kalbomis.
Room 204, 221 Victoria St.
office telef. PL 1753,
Res. tel. LY 5797

"EUROPA" FOTO STUDIO

Tel. WA 6849

615 Queen St. W. Toronto
Mūsų specialybė vestuvinės, šeimų nuotraukos ir spalvoti portretai.
Darbas pirmos rūšies

DANTISTAS

Dr. ELIAS WACHNA

Priėmimo val. 10-12, 2-6
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais priima taip pat 7-9 popiet
386 Bathurst St. Toronto
Tel. EL 6515

Ir ji sužinojo

Mažasis Petrukas susilaukė sėsmės. Vieną kartą mama išgirsta miegamajame balsų šauksmą. Soka ten ir randa bliužantį Petruką.

— Marytė mane skaudžiai peša, — pasiskundė Petrukas.

— Bet ji juk nesupranta, kad skauda, — ramina raudantį Petruką mamytė.

Po pusvalandžio miegamajame vėl riksmas. Šį kartą šaukia Marytė. Įėjusi motina randa Petruką triumfaliai išsirežusį prie lovelės.

— Dabar ji jau žino, kad, skauda, — sako jis motinai.

Labai paranku

Naujasis nuomininkas aiškina si šeimninkei:

— Turiu pripažinti, ponai, kad kenčiu nemigą.
— O tai puiku. Tai jums tikrai nekludys, kai mes vakarais į jūsų kambarį įstumsim Jonuką su vežimėliu!

Abu pastebėjo

Vyras: Kas čia yra, kad mano skustuvas visai atšipęs?
Žmona: Ir aš pastebėjau vakar vakare, kai skutau bulves.

— Žinai, Petrai, tavo žmona vis dėlto biauři.
— Žinau. Bet ji turi 30.000 lengvinančių aplinkybių.

SHIFF'S**VALYMAS —****PROSAVIMAS —****PATAISYMAS —****Kalbame lietuviškai**

999 Dundas St. West. Toronto

Telefonas EM 4-6649

Dr. Chas. OKUN**DANTISTAS**

838 Dundas St. W. Toronto

(kampas Euclid Ave.)

Priima vakarais pagal susitarimą. Tel. WA 9822

DRAUDIMAI

Apmokame ligonines, operacijų ir daktarų sąskaitas bei prarastą darbo laiką. Draudimą išmokame namuose arba ligoninėje.

amžius**nenustatytas**

Skambinkite: G. A. Mc GUIRE
Charles E. REA Ltd.
2047 Yonge St.
Tel. MA 0377 arba LL 9624
Draudžiame nuo ugnies, automobilis ir tt.

LOUIS A. TURECK**Advokatas, notaras****ir tt.**

Suites 213-14
455 SPADINA AVE.,
(College ir Spadina kampas)
Telef. RA 5125-6

W. A. LENCKI, B. A.**Advokatas — Notaras**

73 Adelaide St. W.

Room 322

Telefonas EL 3161

Toronto

Dėmesio!

Naujas šeimnininkas Lietuviškos Valgyklos

"PARK RESTAURANT"

1002 Dundas St. W., Toronto. (Nuo lietuvių bažnyčios pora minučių kello, prie Montrose Ave. ir parko)
maloniai kviečia mielus tautiečius atsilankyti ir paragauti skaniai, sočiai ir žemomis kainomis pagamintus įvairius valgius, skubiai ir mandagiai patarnaujant nuo 6 val. ryto iki 12 val. nakties. Taipgi turime išsineštinai pardavimui krautuvų kainomis įvairių maisto gaminių. Čia gausite ir nakvynę. — Iki pasimatymo — nuosirdžiai lauksime.
V. BUTRIMAS.

MARGIS DRUGS

JONAS V. MARGIS Phm B.

19 St. John's Road (prieš 3131 Dundas St. W.)

Parduodama Penicilin, Streptomycin ir kiti moderniški vaistai.
Paruošiami vaistai pagal receptus.

Kosmetika: Yardley's, Richard Hudnut — Max Factor ect.

LAIKOMOS PALANGOS

Telefonas

MU-9543

TREJOS DEVYNERIOS

Telefonas

MU-9543

JEIGU NORITE NESIOTI GRAŽIAI NUKIRPTUS PLAUKUS eikite į

LIETUVIŠKĄ KIRPYKLĄ

367 DUNDAS ST. W. (prie Manning Ave.) TORONTO

Kerpame skubiai. Nesugaišite brangaus laiko.

Sav. Br. Pakėnas

UKRAINIEČIAI SAVININKAI**G. LUKE'S****& Electrical Appliance Co.**

797-799 Dundas St. W.

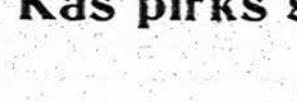
Toronto,

Tel. WA 9228 Tel. WA 9228

Parduodame**SKALBIAMAS MAŠINAS**

DUODAME ISSIMOKEJIMUI

Kas pirs šias mašinas, gaus 2-jų metų garantiją.

Jeigu norite pirkti virtuvę ar šaldytuvą, geriausiai pirkti fabriko

MOFFAT**Parduodame piano akordeonus**

Norėdami elektros reikmenų ar sofų (chesterfields) paskambinkite mums ir mes pristatysime Jums į namus.

Pirmos eilės lenkiška rankinė Telefonas EM 3-0360

SKALBYKLA — WOODBINE HAND LAUNDRY

Rūbų valymas

Mes paimame iš namų ir pristatome. Kainos neaukštos

205 Euclid Ave. (prie Dundas St.), Toronto, Ont.

Duona, pyragaičiai, tortai

pristatomi į namus, skambinkite: LL 7445

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. Toronto

"Reiškite jausmus gėlėmis" — skambinkite AD 1618

THE VICTORY FLORIST

Vestuvių puokštės, vainikai, dekoratyvinės gėlės bei vazonai.
Sav. A. MERKER 576 QUEEN ST. W. TORONTO

Užsisakykite anelis**PARLIAMENT FUEL CO.**

Savininkas W. WILSON

Telefonas RI 4411

143 Hamilton St., Toronto

Kainos nepakilo pas:**ART FASHIONS**

didžiausiose Toronto kredito krautuvėse:

536 Queen St. W. ir 1158 St. Clair Ave. W.

Mes turime šimtus suknelių, apsiaustu,

kostiumų ir paltų. Geriausios rūšies ta

patia žema kaina. Mes pagelbėsime

Jums įsigyti pavasario rūbus.

Pirkite patogiomis išsimokėjimo sąlygomis

Tel. WA 7537 Tel. WA 8497

Spausdiname

laikraščius, žurnalus, knygas ir įvairius smulkius spaudinius: pakvietimus, atvirutes, blankus, pažymėjimus, vizitines kortele, vokus ir kit.

Darbą atliekame lietuviškomis raidėmis ir įvairiu linotipo rinkimu.

„ŽIBURIŲ“ Spaudos Bendrovė

941 DUNDAS ST. W., TORONTO. Telefonas EM 3-4265

RUTH FROCKS

Moteriškos suknelės, kostiumai, paltai, apatiniai, kojinės ir kt.

Duodame lengvam išsimokėjimui

1637 Queen St. W. (prie Roncesvalles) Toronto. Tel. LO 7882

Visų rūšių laikrodžius, puošmenas ir brangenybes

rasite 10-15% pigiau, negu kitur, pas

LAIKRODININKA

turinti 30 metų profesinę praktikę

Kalbu lenkiškai

M. MALINA — 1187 DUNDAS ST. W. TORONTO

LIETUVISKAI KALBĄS KAILININKAS

Parduodami gatavi ir siuvami pagal Jūsų užsakymą kailiai.

Kailinių taisymas ir persiuvimas.

Duodama lengvam išsimokėjimui

BERGMAN FUR CO TORONTO

197 Spadina Ave. Prieš ateidami skambinkite: EM 4-6509

TORONTO, Ont.

Kanados liet. katalikų suvažiavimas

vyksta šia tvarka: šeštadienį, liepos 28 d., pamaldos 8.30 val. lietuvių parapijos bažnyčioje.

Atstovų ir svečių registracija 9 val., liet. parapijos salėje, Dundas Str. W. 941. Posėdžių pradžia 9.30 val. ten pat. Liet. Kat. Moterų Draugijos suvažiavimas 5 val. pp. ten pat. 7 val. pp. K.L.Kat. Kultūros Dr.-jos suvažiavimas. Registracija "T2" redakcijoje.

Sekmadienį, liepos 29 d.: pamaldos 9.30 val. Posėdžių pradžia 11 val. Sv. Elenos parapijos salėje, Dundas ir St. Clarens gatvių kampas.

Iškilmingas viešas posėdis su prof. S. Sužiedelio paskaita 5 val. pp. — taip pat Sv. Elenos salėje. Toje pat salėje 8 val. vak. viešas pasilinksminimas.

Torontiečiai!

Ryšių su Kanados Lietuvių Katalikų suvažiavimu š.m. liepos mėn. 28 ir 29 d. į Torontą atvyks svečių iš Amerikos, o taip pat ir Kanados tolimesnių lietuviškų kolonijų, kuriems apgyvendinti susidarys sunkumų, todėl lietuvių katalikiškoji visuomenė prašoma prisidėti šią kliūtį nugali.

Jei su sutiktu priimti laikinai apgyvendinti, prašoma pranešti Tel. EM 3-4265 nuo 7 val. iki 8 val. vakaro, išskyrus antradienį ir šeštadienį, A. Bajorinui, arba asmeniškai — šeštadienį parapijos salėje 9-17 val.

Gaminama dokumentinė lietuviška filma

Brooklyne yra susikūrusi lietuviška MSM Dokumentinės Filmos B-vė, užsimojusi pagaminti lietuvišką gyvenimo išeišvijoje dokumentinę filmą. Tai bus iš viso pirmoji tokio pobūdžio lietuviška filma.

Ši sekmadienį į Torontą iš Brooklyno atvyko bendrovės filmuotojas p. D. Sulaitis, pasiryžęs užfiksuoti filmoje Kanados lietuvių gyvenimo vaizdą.

P. D. Sulaitis Torontose bus iki šio penktadienio ir prašo lietuvių pagalbos, nurodymų bei patarimų būdingiesiems vaizdams surasti. Galintieji suteikti konkretų informaciją ar šiaip kokios pagalbos suteikti, prašome susirūšti su juo tel. LL. 8556.

Dėmesio liet. mokyklos mokiniam!

Visi mokyklinio amžiaus lietuvių vaikai, kurie lankė ar pradės sekančiais metais lankyti liet. parapijos mokyklą, ateinantį penktadienį, liepos mėn. 27 d. 5 val. po pietų prašomi susirinkti prie lietuvių bažnyčios, kur visi mokiniai kartu su mokytojais bus nufilmuoti.

Išleidžia vadovėlį

Zinomas visuomenininkas, senas Toronto gyventojas, p. Petras Alekna, artimiausiu metu išleidžia naują laidą Vysk. Palatros "Tikybės pirmuosius". Vadovėlis spausdinamas fotografiniu būdu iš dar Lietuvoje išėjusių laidos.

Pamaldos už lietuvių moterį

K. Liet. Kat. Moterų Dr.-jos Centro Valdyba suvažiavimo proga liepos 29 d. 9.30 val. lietuvių parapijos bažnyčioje ruošia pamaldas Lietuvoje ir tremtyje kėnciančios lietuvių moters intencijai.

Pamaldas laikys ir pamokslą sakys L. K. Moterų Dr.-jos vyr. Dvasios Vadas kun. Tėvas Juvenalis Liauba, OFM.

Kviečiame suvažiavimo dalyvius — visus Toronto lietuvių moteris dalyvauti pamaldose.

LKMot. D-jos CValdyba.

Teisinių susirinkimas š.m. liepos 27 d., penktadienį, 8 val. vak., "Tulpės" svetainėje, Torontose, 994 Dundas St., šaukiamas Lietuvių Teisinių Dr.-jos Užsienyje Toronto seniūnijos steigiamasis susirinkimas.

Torontose ir apylinkėse gyvenančius kolegas prašome į šį susirinkimą atvykti.

LTDU Garbės Teismo paskirti Org. Komisija.

"Dainos" grupės susirinkimas įvyksta liepos 27 d. 8 val. vak. pas nars: A. Grubevičienę ir I. Grubevičiūtę — 331 Lawrence Ave. Vaziuoti Yong gatvėkariu iki Lawrence, paimti Lawrence busą ir pasakyti konduktoriui, kad norite pasiekti minėtą adresą — jis pasakys kur išlipti ir eiti pėsčiom apie pora kvartalų. Visos narės ir prijauciančios prašomos atsilankyti.

Meno Mėgėjų Grupė atostogauja

Meno Mėgėjų grupė po gastrolių su "Zemės Rojumi" Windsor, Delhi, Hamiltone ir po pakartojimo Torontose baigė darbo sezoną.

Buvo numatyta aplankyti dar Montrealį ir Londoną, bet susilęs oras neleido to padaryti, nes prasidėjo gegužinių laikotarpis. Be "Zemės rojumi", praėjusiais metais buvo pastatyta dar ir komedija "Teodolinda".

Grupės valdyba reiškia nuoširdų padėką LOK pirmininkui p. Simonavičiui, parapijos klebonui kun. P. Azubaliui ir p. Stonkieniui už leidimą pasinaudoti patalpomis repeticioms ir susirinkimams. Taip pat nuoširdžiai dėkojama ir visiems kitiems prisidėjusiems prie grupės veiklos.

Grupės Valdyba.

Susituokė

Praeitą šeštadienį susituokė Viktoras Norkus su Birute Viliušte. Parapijos svetainėje įvyko graži vestuvių puota, kur dalyvavo giminės bei artimieji.

V. Norkus yra vienas keturių brolių, kurie jau anksčiau yra sukūrę šeimas. P. Norkai buvo vieni pirmųjų, kurie po darbų sutarė atvykti Torontan ir pradėti gyvinti lietuvišką veikimą.

Be to, praėjusį šeštadienį Torontose lietuvių bažnyčioje susituokė Juozas Gvildys su Vanda Lukosevičiūte ir Juozas Adomavičius su Natalija Kazlauskaitė.

Išlaikė egzaminus

Vet gyd. Silvestras Cepas išlaikė Ontario provincijoje naujai atvykusiems nustatytus egzaminus ir gavo teises verstis savarankiška praktika. Veterinarijos studijas buvo pradėjęs Kaune, o baigė karo metu Vokietijoje, Leipzige. Po to įsteigė leidyklą "Atžalynas" ir išleido visą eilę lietuviškų knygų.

Reikia tikėtis, kad p. Cepas dabar ras daugiau laiko visuomeniniam darbui, nuo kurio buvo atitrūkęs.

Skautų rėmėjų žiniai

Toronto Skautų-tų Namų statymo Fondo loterijos traukimas, susidarius sunkumams dėl atsiškaitymo su užsienyje platinamais bilietais ir dėl vasaros atostogų, nukeliamas į 1951 m. lapkričio mėn. 1 d.

Toronto Sk. N.S. Fondo V-ba.

Kvietimas į Toronto SLA 236 kuopos gegužinę-pikniką. Liepos mėn. 29 d., sekmadienį, 12 val. įvyksta Sommerville, Ont. p. Medelinsko gražioje farmoje (devynios mylios nuo Torontose) Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 236 kp. gegužinė-piknikas. Bus muzika. Sokiama yra patalpa. Veiks bufetas ir tt.

Vaziuoti Dundas 5-tu vieškelio iki 27-to vieškelio. Pravažiavus 27-tą vieškelį, pavažiuoti pusę mylios iki Etobikoko upelio cementinio tilto, o toliau bus pažymėta specialiais ženklais iki pikniko vietos. Iš Torontose autobusai išsina nuo "Tulpės" svetainės, 994 Dundas St. W. Pirmas autobusas išsina 12 val., 2-ras — 1-mą val. pp.

Rengėjai kviečia visus tautiečius atsilankyti.

Poliomelytis Torontose

Siemet poliomelytis, aciū Dievui, dar niekur nepasireiškė bauginančiom epideminėm formom, nors jo sezonas jau atėjo. Torontose ligoninėse, šia vasarą tebuvo vos 29 poliomelyčio ligonys. Iš jų 19 yra ne miesto, bet apylinkėse gyventojai. Tačiau tai dar nereikia, kad pavojus jau būtų praėjęs. Epidemijos pavojus paprastai pasireiškia apie rugpiučio vidurį. Torontose didžiausią poliomelyčio epidemiją pergyveno 1937 m., bet tada iki liepos vidurio susirgimų buvo dar mažiau — vos 8.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Šių metų visi susirgimai buvo lengvesni, dažniausiai be paralo ženklių, o mirė vos 1.

Dipl. miškininką JULIŲ SINKEVIČIŲ

ir p-lę STEFĄ VALANTINAITĘ, sukūrusius lietuvišką šeimos židinį, sveikina ir linki gražaus rytojaus.

Toronto lietuviai miškininkai.

JUOZĄ GVILDĮ ir VANDĄ LUKOSEVIČIŲ.

sukūrusius šeimą, sveikina ir linki daug laimės ateities gyvenime.

Vl. Girčys.

JUOZĄ ADOMAVIČIŲ ir NATALIJĄ KAZLAUSKAITĘ.

sukūrusius šeimą, sveikina ir laimės linki ateitį.

Vl. Girčys.

Mielą draugą, kolegą dipl. mišk. JONĄ MIGLINĄ

ir p-lę GENUTĘ NARBUTAITĘ, pirmuosius vedybinių gyvenimo žingsnius pradėjus, širdingai sveikiname.

Julius ir Stefa Sinkevičiai.

Atlanto Sąjungos posėdis Torontose

Šių metų rugsėjo mėn. Šiaurės Atlanto sąjungos tarybos posėdis įvyks Kanadoje. Dalyvaus visų 12 valstybių užsieniu, finansų ir krašto apsaugos ministrai su štabais. Numatoma, kad bus apie 300 diplomatų ir žurnalų. Tuo tarpu aiškinamasi kuriame Kanados mieste tai vyks — Otavoj, Montrealy ar Torontose. Aiškinamasi, kurio miesto viešbutis galės tiek svečių priimti.

Padėka

Audimo kursams pasibaigus, reiškiamė padėką rengėjams — "Verslas" ir vadovui p. V. Matulaičiui.

Kursantės

Habsburgų meno kolekcija jau atvežta į Torontą ir Meno Galerijoje eksponuojama. Ją saugo 40 policininkų. Paroda bus atidaryta rugpiučio 5 d.

Išnuomojamas kambarys II-me aukšte su baldais. Tel. ME. 1602.

Dėmesio!

High Park gyventojams š.m. liepos mėn. 26 d. 12 val.

atidaroma nauja lietuviška mėsos ir maisto produktų krautuvė (selfservice)

384 RONCESVALLES AVE.

Tel. KE. 7200.

Maloniai kviečiame visus lietuvius, gyvenančius High Park rajone atsilankyti.

Savininkai.

1. Išnuomojamas frontinis kambarys dviem asmenims. Galima naudotis virtuve.

2. Išnuomojamas vedusias porai vienas kambarys su virtuve.

3. Išnuomojamas kambarys vienam asmeniui. Galimybė virti. Telefonas ME. 1084.

Išnuomojamas frontinis kambarys II aukšte vienam asmeniui. Galima pasinaudoti virtuve. Kreiptis vakarais 132 Edna Ave. (Bloor-Indian Rd.) Tel. LA. 8536

RODNEY'JE GEGUŽINĖ SLA 320 kuopa ir vietos tabako augintojai lietuvių, liepos 29 dieną nuo 3 val. pp. rengia Rodney, Ont., St. Repšio farmoje Queen Str., pasilinksminimą — pikniką. Kviečiame skaitlingai atsilankyti. Rengėjai.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

Pigiai parduodamas moderniškas, vieną vasarą dėvėtas, vaiko vežimėlis. Kreiptis nuo 5 iki 7 val. pp. Tel. EM. 4-5684.

MONTREAL, Que.

Atvyko iš Anglijos Pereitą šeštadienį į Montrealį atplaukė iš Bremeno keleivinis das Januska, Butkus, Jonas Kablaivas "T.S.S. Colombia", atvežęs taip pat 14 lietuvių. Jų tarpe buvo 11 tremtinių iš Anglijos, 1 iš Vokietijos ir 2 senosios išeivių kartos lietuviai iš Skotijos.

Iš atvykusių 9 apsigyveno Torontose: pp. Ramanauskienė, Liudmila, das Januska, Butkus, Jonas Kablaivas, Kerulis, Pamataitis, dar du vyrai ir viena panelė, p. Bražiūnas išvyko į Albertą dirbti piešinėje, Jakubonių šeima į St. Catharines.

Pranešame giminėms ir pažįstamiems, kad š. m. liepos mėn. 16 d. atsiskyrė su šiuo pasauliu mūsų mylima motina

Ona Kudžmienė,

kilusi iš Stoukio km. Pajavonio valsč.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi ir žentai.

Nuliūdę vaikai, anūkai, mairi